

670 Liber quartus, Caput quadragesimum septimum & quadragesimum octauum.

voto non in eundi matrimonij admittere, licet ad matrimonium dispensando cum illo, & ad ordinis, tollendo irregulatorem, qua erat affectus, non est presumendum velle eum cum peccato admittente, cum in omnibus personis presumptio peccati vitanda sit, l. Merito, ff pro loco, n. 6. n. 7. Ergo per illud factum fatis indicatum presumandi voluntatem, & cum hoc nulla pretercipita verborum forma indigat, sed contenta si qualiter cunque exprimatur voluntas interna, erit legitime dispensatio. Secundò, quia, eti non vietur peccatum in superiori dispensante absque praecisa causa cognitione, quando ea est necessaria; at etiam delinquit admittens impedimentum ad matrimonium, vel ad ordinis, nisi cum eo dispense. At hæc delicta posteriora sunt longe graviora priori, ut ex se constat. Et sic in actu, qui potest exerciti cum peccato, & sine illo, recipienda est presumptio excluding peccatum, ita in actu, qui sine peccato fieri nequit, & potest fieri cum maior vel minori, recipienda est presumptio exclusans grauius peccatum, l. Si adulterium cum incestu, s. 1. & 3. ff. adi. Iuliam, de adulterio.

44 A que idem dicendum est in irritatione, si superior irritans norit se irritare posse, & impedimentum voti subdit, & sciens illum admittit ad actum contra id votum. Quia militat protius eadem ratio tradita non precedet. In commutatione autem non est idem dicendum, cum operatae aliam loco materie promisse equaliter materiam subrogare. Quod fieri nequit solo facto admissionis ad actum contra votum.

45 Rursus difficultas est. An sola patientia seu taciturnitas superioris evidenter subditum iure impeditum, ut votum vel alio impedimento, in quibus ipse dispensare potest, exercere ea sibi interdicta, scientis que subditum non obtinuisse dispensationem, conseruaturta dispensatio. Quidam negant; quos & eorum fundamentum retali lib. 8. de matrimon. disp. 4. n. 25. & tenet Suarez. 10. 2. dicens tract. de voto, lib. 6. c. fin. in fine, immo ad idem esse, eti superior iniret subditum ad ludendum contra votum. Et neutrum ratione aliqua probat.

46 At ibidem, 26. probauit esse tacitam dispensationem, si prælatus cuius faciliter contradicere possit, non contradicat; & hoc etiam, quando actus ille est contra superioris legem & votum, in quibus dispensare potest. Et ultra Doctores ibi relatos tenent idem loquentes de voto, Sylvestri & Sayro. relati n. 43. Et ratio est, quia cum prælato ex officio incumbat delicti subditorum obviare; cum ea videt, ac facile obviare potest, præsumetur grauiissimum prælati delictum non contradicere, nisi ipsum censeri dispensare dicamus. Et confirmatur, quia ratione solius presumptio delicti vitande in quocunque homine præsumebat ipsi presumptione iuri, & de iure, copulat securum post sponsalia de futuro haberi affectu coniugiali, & ideo perficere matrimonium, t. s. qui fidem, de sponsal. nedum ei dispensari voluntas presumenda erit in prælato, ad vitandum culpa præsumptionem. Tandem, quia illam taciturnitatem, que est ratiabilitio de præficiatur præterito, conferit sufficientem ad conferendam audiendi confessionis iurisdictionem, probauimus lib. 3. de matrimon. disp. 33. n. 20. Fundamentum autem contrariae sententie solius eodem n. 26.

47 Atque de irritatione idem est dicendum, quando superior nouit votum, & leit se irritare posse, & irritando vitari illa peccata. Quia militat eadem ratio. At in commutatione locum habere nequit, ob rationem traditionis n. 44.

CAPUT XLVIII.

A quo tempore dispensatio, commutatio & irritatione voti proficit.

SUMMARIUM.

An dispensatio, commutatio & irritatione voti, proficit a tempore conversionis? Reservatur quædam conscientia, p. 1.

sum procuratorem aut nuntium impetrat: tunc enim proficit a tempore, quo eius concessio intimatur procuratori, aut ei nuntio. Quia ex quo nuntiatur ille nuntius, aut procurator grata impetranda dispensatio, generali vices ministeris, venomine ipsius accepere, & cum nuntiatur ipsi, censetur inimici mittenti. Hoc malis Doctoribus relatis probauit lib. 1. de matrimon. disp. 6. n. 19. Atque idem tenet Vaquez. 1. 2. q. 9. 3. 4. disp. 156. c. 4. n. 30. & 31. Eius hoc euenter ad licetum eius dispensationis vnum fauit, priuilegiatus habet non itiam eius priuilegium, relatione cuiusvis persona fide digna, eti non fit nuntius, aut procuratoreus, aut cœcedens. Quia a tempore acceptationis per procuratorem, aut eum nuntium, fuit iam latius accepta per plurimum imperantem, solaque ad licetum eius defiderabat notitia illius, que fatus haberetur a quibus persona fide digna. Atque idem profutum dicendum est de commutatione, & a fortiori de irritatione.

8 Hoc tamen intelligit Vaquez ibid. n. 31. & 32. ut intelligatur, quando priuilegium non continet dispensationem in aliquo lege, concedens licentiam operandi contra illam. Ut si alii perpetri per nuntium suum aut procuratorem, priuilegium ne excommunicari valeat, id concedatur, ut valebit excommunicatio contra eum lata post priuilegium inimicorum nuntio aut procuratori, quamus priuilegiatus sit priuilegium concessi ignarus. S. eis si id priuilegium contingeret dispensationem contra aliquam legem, ut priuilegiatus posset contra illam licere & validè operari, quoniam non est per plurimum Ponit licetum vnuis suo priuilegio concedere, ut priuilegiatus antecillius nouitiam eo fui posse. Ut si priuilegium in dispensatione in vno aut etiunio, aut in undum matrimonium cum impedimento aliquo dimittenti, non fracter illo impretrans, ante quam de illo certior fuit, quare matrimonium sic in initio erit nullum. Diciturque, quia cum ea dispensatione concedatur priuata persona, ut licet con i legem communem opere, non censetur rite concessa, ut prosi, antequam priuilegiatus habeat eius nouitiam; ex eo enim solo tempore est hec illius vius, ac virute illius contra legem communem operari. Atque ita. Doctores omnes limitationis precedentis loquuntur de priuilegio, ut impetrans a nemine excommunicari valeat.

9 At porcius placet limitationem traditam n. 7. habere etiam locum in hoc casu, & ideo tuum effectu in formam dispensationem concessam ad operandum contra legem communem a dicta concessione irritante procuratori aut nuntio impetrantis. Quia Pontifex respicit ea sola, quæ sunt per se, & concedit priuilegia, iuxta ipsorum naturam, quæ est, ut plenum valorem consequantur a tempore acceptationis, per se vel persuum procuratorem aut nuntium. At per accidens est abusus illius in impetrante, qui ablique nouit illius etiabitur. Sicut etiam peccaret post debitum nouitrum vnius illo, si immemor illius, aut credens non valere, eo statim. Et quoniam Doctores loquantur de priuilegio, ut impetrans excommunicari nequeat, id gratia solius exempli apponunt, & doctrina & ratio quam tradunt, est generalis omnibus priuilegiis. Ut potest videri in Sylvestri. Prælegiis. q. vlt. vbi eam rationem tradit, cur priuilegium vires suas habeat a tempore acceptationis eius per procuratorem aut nuntium, eti latet in impetrantem. Quia inquit ex tempore acceptationis per hos, concurrunt voluntas concedentis & impetrantis. Quæ ratio est in universalis omnibus priuilegiis. Præterea, quia etiam illi licetus vnuis priuilegiis, ut impetrans a nemine excommunicari valeat, quoniam a procuratore acceptatum sit, dum priuilegium latet. Si enim eo medio tempore excommunicari, & fatus priuilegio ignorato a se, quoniam per procuratorem acceptato, non liberatur excommunicari, peccaret virque. Præterea, quia etiam matrimonium ordinari ad dictum copulatum, & tamen valer intum per procuratorem, antequam coniux conscius sit acceptationis facta a procuratore; nec obstat ante hanc scientiam esse illiuscum vnuis illius; id enim non ex parte matrimonij tunc vere ini

provenit, sed ex illius ignorantia. Sed dices, nulli vnuis in esse priuilegium, si quidem est illicius vnuis illius. Respondeo in primis esse vnuis ad valorem actus, quando valor ab eo penderit. Præterea eti vnuis illius, vnuis dispensationis in vno acceptate per procuratorem, sic illicius ante eius notitiam, non erit virque contra votum verum, ut ipso quod est iam dispensatione abolitur, sed contra contentientem in certa cessationis obligationis voti; & ideo si frachio vnuis est rite irritata, aut excommunicatione affecta, non clauderetur in ea id peccatum, sicut nec clauderetur peccatum, quod re vera non esset contra votum, sed ex sola errore operantis conscientia. Atque similiter est idem dicendum de commutatione & irritatione voti sic impetratis.

De votorum commutatione.

CAPUT XLIX.

An semper ad vota commutanda exigatur potestas Ecclesiastica, & qualis illa sit, & in quibus personis ordinaria reperiatur.

SUMMARIUM.

Explicatur ordines seruandus, & quotupliciter fiat commutatio, n. 1. An commutatio in matru bonum exigit autoritatem prelati? Referatur quædam sententia, p. 3. Explicatur sententia Auctori, n. 4. Quod si vnuis illud sit in tertio saeculo Remissio, n. 1. Quod si potest utrumque eam cum dampno pauperi posse alteri, vnuis pauperis conferretur, 6. Quod si ab obvicio sit, ut commutatio sit in melius, 7. Quod si certius in matru maiori bonum sit, 8. Solvantur argumenta, n. 9. Post n. 9. mutetur alia summaria.

I N tractatu de votis de votum commutatione hic ordo iste tenetur: Primo loco agamus de potestate petra ad vota commutanda, & apud quos ordinaria sit, & de causa, ac materia subrogata æquitate, ad commutationem nempetis, & quando defecut horum, aut ex vero tacitu, aut fallo ex profecto corrutus commutatio. Secundo loco, ad quæ vota ea potestas ordinaria extendatur, & quemlibet subiectum petra. Tertio loco, de potestate delegata per priuilegia religionis, bullæ vel ubilibet, aut quæcumque alia. Quartio loco de effetu commutationis erga votum, nempe, qualiter officia materialia subrogata, & delata omnino petra, ita vnuis in nullo euenter prior oblitus, nec licet redditus ad illam. Tandem de præi commutando vota. Triplex potest commutari votum, nempe, in maius bonum, aut in bonum æquale, aut in minus. Et inde triplex est disputanda quæstio. Prima, de commutatione in melius. Secunda, de commutatione in bonum & quale aut minus. Tertia, quando exigatur potestas Ecclesiastica ad commutandum, & qualis sit illa, & in quibus personis sit ordinaria.

QVÆSTIO I. An ad commutanda vota in melius, existat alia prælati auctoritas, aut potius propria voluntas auctoritate commutari valeant? Quidam tradidit exigere prælati auctoritatem. Dicuntur primo, ex illo Lest. vlt. Animal autem quod immobile potest Domino, si qui voserit, fauatur, & mutari non potest, nec melius in melius, nec peius in bonum. Secundo, ex Lest. de regulis, vnuis non licet religioso professo transitus a laicis ad strictiorem religionem, nisi per laicioris licentia. Cum tamen constitut communiatione hanc esse in melius. Tertio ex s. de voto, vbi Ponit ex commutatione voti ab eius, qui præficit, arbitrio pendere. Quartò, quia nemino propria causa est index, nec potest vnuis potestate in scriptum; & vel maxime, quod priuati iurisdictione priuatos careant. Quinto, quia promittens homini rem determinatam, non liberatur dando meliorem; l. s. ff. s. certum petatur. Sexto,

Sexto, quia ieiunium legi aut sacramentali penitentia iniunctam, nequit in melius auctoritate propria commutari. Tandem, qui amenda est, ac fidem frangit, qui rem promissam denegat, quatumus meliorem reddit. Et ideo huius sententiae videtur aperte D. Thom. 4.3.8. q. 1. art. 4. questione vlt. in corpore, vbi hac sit: *Communatio est quidam contritus, qui perfici nequit ab hoc confessio virtus que partis, & ideo nequit fieri sine confessio eius, qui vicem Dei gerit in terra.* Quare si verumque votum est compofibile, debet utrumque servari, nisi auctoritate superiori minus precedens in votum maius commutetur. Et in propriis terminis docent Inno. c. Peruenit. et 2. n. v. de ieiuniorum. Et ibi Ioan. Ad statim in principio. Hoftiensis n. 1. Antonius n. 5. Baldus n. 2. Ancharen. n. 1. Abba n. 2. Henricus n. 1. Bellamer. n. 1. Felius n. 1. Alexiad. de Neu. 7. & 8. D. Bona. 4. d. 3. a. 2. q. 2. & Ibi Ricardus 4. a. q. 1. supplem. Gabrieles ibi q. 1. a. 5. vbi de redēptione & commutatione voti. De voti redēptione, l. t. & ibi Palacios diph. 3. col. 27. f. 87. Sylvestris Votum. 4. q. 7. d. 2.

3. Limitant quidam ex his Doctoribus, nisi prius votum redditum est illius & noctium. Ita Hoftiensis, Ioan. Andr. & Ancharen. n. 2. vbi eos retulit n. praeceps. Alij limitant, nisi votum servari nequeat sum cum maiori bono, in quod commutatio sit; tunc enim dicunt posse votum in id melius commutari, fecit autem utrunque impleri valcat. Ita Antonius, Sylvestris, Palacios relatis n. praeceps.

4. Sed dicendum est nulla opus esse superioris auctoritate ad commutandum votum rem manifeste meliorem, sed quemque qui posse propria auctoritate sic commutare. Qualiter autem hoc maius bonum computandum sit, dicimus c. 5. n. 6. Probatur ex e. Peruenit, et 2. d. ieiuniorum. Ibi: *Promise non infingit, qui illud in melius commutat.* Et ex e. Scriptura de voto, ibi: *Reus fracti voti aliquatenus non habetur, qui tempore obsequium in perpetuum noscitur religiosus obseruantiam commutare.* Vbi Pontifex nullum prulegium religiosi professionis indulget, sed huius licite commutationis eam reddit rationem tanquam ex ipsa re natura peritam, quod fiat commutatio in id quod evidenter est maius. Et ex c. Licer, de regular. vbi licentia petita, esti non obtenta, licet transitus a laxiori religione ad strictioram, et quod si ascensus ad perfectius bonum. Quain commutatione nulla interuenit superioris auctoritas, siquidem velit noli ille, licet est transitus. Et ex c. de voto, vbi dicitur a prelati arbitrio pendere, an peregrinatione promissa sit melior recompenatio, ac Deo gravior, consideratis circumstantiis persona, loci at temporis. Haec autem consideratio, & arbitrium in solo casu dubio fun necessaria, vbi enim res est evidens, his non opus est. Ergo quando materia subrogata est manifeste melior consideratis omnibus circumstantiis, colligetur ex illo testu, nulla superioris auctoritate opus est. Tandem quia de confessi creditor potest vnum pro alio recte solvi. *Institut. quibus modis tollitur obligatio, statim in prime.* At id distinxit Deum & homines, quod hi suam peculiarem virtutem respicunt, & interdum laetam voluntatem, & aliquando est in illis pro ratione voluntas. Atque ideo hominibus non satis reddendo rem prestantiorem pro alia, quia lepemius prestantem maluerit abundantius illis si satiscerit, si de confessi eorum constateret. Deum autem constat semper male id quod aperte prestantur est. Ergo abundanter satisfacit promissione debite ipsi per votum solvens rem aperte prestantiorem. Quare haec commutatio non est actus iudicij & iurisdictionis, sed quædam abundantior voti solutio ex creditoris confessi facta. Et ideo huius sententiae videtur D. Thom. 2. 1. q. 88. 4. 12. quatenus ea ratione probat in votorum commutacione exigi prelatorum auctoritatem, quod oporteat in haec commutatio determinare quid sit Deo acceptius: quod ex Dei arbitrio pender, cui votum factum est: & ideo (inquit) ad prelatum vices Dei gerentem spectat id determinare. Ex qua ratione colligitur tunc tantum opus esse haec prelati determinantis auctoritate, quando non constat quid Deo acceptius sit. Et in propriis terminis est sustinet Imola c. Peruenit, et 2. n. 2. de ieiuniorum. Maior in 4. d. 3. 8. q. 3. col. 3. vers.

melior-

Hinc deducitur non satis esse motalem excessus illius materie subrogare certitudinem admixtam formidini, id est, opinionem probabilium. Quia esti haec fatus sit, ad reale operandum, non tamem fatus est ad folendum unum pro aliis, cum de creditoris voluntate non constat. Praeterea quia huiusmodi opinacio non afferre evidenter excessus, sed folia probabilitatem. Artola probabilitas non fatus est ad alterum sua possessionem spoliandam, sed evidenter requiritur. Cum ergo Deus usus reddendis sibi materiae promissio possidet, non est eo spoliandus ob locam probabilitatem excessus materia subrogare. Tandem quia DD. omnes, n. praeceps, relati petunt excessum esse manifestissimum. Acquisita in propriis terminis docent Valentia 2. 2. diph. 6. q. 6. quod 7. col. 10. v. *Notandum est autem Sayro in clavis regia l. 6. c. 12. n. 5. v. 15. Dicimus.*

Ad argumenta n. 2. proposita respondetur. Ad primum cum Oleastro ibidem, & Suarez cod. 8. n. 12. eam legem fulle ceremoniale, & ideo nunc non obligare. Ad secundum dic eum textum c. *Licer.* esse potius pro nostra sententia, ut cum ponderamus in exigui autem ealientia periclio, quod nus eam conditionem petierit, ne temere, & quadam animi levitate in prioris religionis detrimentum transitus sit. Ad tertium dic eum textum fauere potius nolite sententia. Vt diximus n. 4. Ad quartum conatur ex d. n. 4. vbi eam commutationem diximus non esse auctam iudicij & iurisdictionis, sed abundantiori voti solutionem. Ad quintum, constat ex d. n. 4. ubi differunt inter Deum & homines tradidimus. Ad sextum dic duos sunt esse rationem, quia marianam legem, aut penitentiapraescritpam, nequit subditus commutare imponendo sibi obligationem eiusdem legis, aut penitentie circa illam; cum illa obligatio, non ex sua voluntate, sed superioris emanari. Quod secus in votu contingit. Ad ultimum dic esse mendacem, nisi de creditoris confessu fiat easolutio in remedium.

meliorem: nam ea evidenter cessat quando res est dubia. Quod tamen est intelligentum cum limitatione tradenda n. 4.

5. Hinc deducitur non satis esse motalem excessus illius materie subrogare certitudinem admixtam formidini, id est, opinionem probabilium. Quia esti haec fatus sit, ad reale operandum, non tamem fatus est ad folendum unum pro aliis, cum de creditoris voluntate non constat. Praeterea quia huiusmodi opinacio non afferre evidenter excessus, sed folia probabilitatem. Artola probabilitas non fatus est ad alterum sua possessionem spoliandam, sed evidenter requiritur. Cum ergo Deus usus reddendis sibi materiae promissio possidet, non est eo spoliandus ob locam probabilitatem excessus materia subrogare. Tandem quia DD. omnes, n. praeceps, relati petunt excessum esse manifestissimum. Acquisita in propriis terminis docent Valentia 2. 2. diph. 6. q. 6. quod 7. col. 10. v. *Notandum est autem Sayro in clavis regia l. 6. c. 12. n. 5. v. 15. Dicimus.*

Ad argumenta n. 2. proposita respondetur. Ad primum cum Oleastro ibidem, & Suarez cod. 8. n. 12. eam legem fulle ceremoniale, & ideo nunc non obligare. Ad secundum dic eum textum c. *Licer.* esse potius pro nostra sententia, ut cum ponderamus in exigui autem ealientia periclio, quod nus eam conditionem petierit, ne temere, & quadam animi levitate in prioris religionis detrimentum transitus sit. Ad tertium dic eum textum fauere potius nolite sententia. Vt diximus n. 4. Ad quartum conatur ex d. n. 4. vbi eam commutationem diximus non esse auctam iudicij & iurisdictionis, sed abundantiori voti solutionem. Ad quintum, constat ex d. n. 4. ubi differunt inter Deum & homines tradidimus. Ad sextum dic duos sunt esse rationem, quia marianam legem, aut penitentiapraescritpam, nequit subditus commutare imponendo sibi obligationem eiusdem legis, aut penitentie circa illam; cum illa obligatio, non ex sua voluntate, sed superioris emanari. Quod secus in votu contingit. Ad ultimum dic esse mendacem, nisi de creditoris confessu fiat easolutio in remedium.

S U M M A R I U M.

An commutatio voti in bonum evidenter aequaliter, possit fieri propria auctoritate? Refertur duplex sententia, n. 10. & 11. Explicatur sententia auctorata, & solutio contraria, n. 12. An fieri possit auctoritate, præsumit confessor in eaque bonum num. 13. Quia aequalitas est certa, & dubium est an nostra subrogata sit meliorum 14. An promittit religiosus, vel certum monasterium illius ingredi, possit aliam aequaliter, nisi alia eadem ingrediuntur. 15. An promittit rem que via consumetur, possit dare similem, & promittere rem, possit dare premium, & promittere pecuniam, possit rem eius valorem dare. 16. An promittit filium religiosum, possit alterum offere. 17. An votum datus ealicet conservat, possit communari. 18. An si votum commutato proprio auctoritate in eaque bonum 19. An si mortale commutare votum proprio auctoritate in eum aequaliter, aut passo minore. Remissio n. 20. Post n. 10. immixta sit humana.

10. *Q V A S T I O II.* An commutatio voti in bonum evidenter aequaliter possit propria voluntis auctoritate fieri. Affirmatur quidam, ac ducuntur. Quia cum virtute materia sit aequaliter grata Deo, nil refert vita illarum eligatur, Deinde ei electione commutare centerit. Et confirmatur, quia virtus quoque opus ab eo voto factum placet aequaliter Deo, ac aequaliter illud acceptaret, si a principio promissum esset. Et ideo haec votum tenuerit Major, Metrus, Enriques pro quo loco, Ioan. Beatus, vbi eos retulit n. 4. Manuel 2. 10. summ. c. 100. n. 4. concil. 4. m. Atque forte ita esse tradunt Sotus, Lud. Lopez, Emmanuel Sa, cod. nu. 4. relati. Quamvis ut dicam num. 12. Sotus postea tenet explesio contraria sententiam. Et docent ei probabilem Argon 2. 2. q. 88. 4. 12. dub. 1. d. 3. Suarez 2. 2. de relig. tract. de vot. lib. 6. c. 20. num. 4. m. Atque etiam sententia esse

probabilem, alcozer summ. 16. vbi de commutatione votorum, concil. 6. f. 8. pag. 1. tantum enim vocat oppositum probabilem. Et Leonardus 1. 2. decisio t. 4. dub. 11. nu. 91. vbi oppositum tantum vocat turius.

Alij admittunt id fieri posse auctoritate confessoris. Ita Leonardi n. praeceps, relati, & Vinaldi candelab. faciem. 3. p. 6. 14. n. 16.

At dicendum est, non posse propria voluntis auctoritate commutationem voti fieri in tem aequaliter bona, sed necessaria est auctoritas prelatorum commutare potest. Dicendum quoniam est certum acceptari a Deo eam commutationem, cum nulla utilitas in ea acceptatione eluceat. Ergo oportet intercedere auctoritatem prelatorum interpretatis vice Dei eam voluntatem. Insuper quia in hac aequalitate promissa materia excedit, eo quod a Dei cultus specter perseverantia in priori voluntate, vbia quid autem illius non praefatur, quo compensetur recellus a priori voluntate oblate Deo. Et hinc conatur solutio ad contraria fundamenta allata nu. 16. Nam supposita pro milione non est utraque materia aequaliter grata, sed gratia est Deo perfectior in materia specialiter promissa, vbi nullus est excessus materia subrogare. Tandem quia cum (vt dicimus num. 19.) in difficultum, immo fece impossibile attingere hanc aequalitatem, non est credito dignum id communis esse a Deo cuiuslibet volunti, & maxime in propria causa. Et ideo hanc sententiam mutat Angelus Votum. n. 2. Caetan. 2. 2. q. 88. 4. 12. col. 2. v. 1. Et confirmatur hoc, in fine, & in summa v. Votum, c. vlt. v. *Rationabilis autem Sotus lib. 7. de iustitia, q. 4. a. 2. col. 4. v. 1.* At vero quando in dubio, Conay deputat 1. p. 8. n. 4. v. 1. Et enim prelati, Alcozer n. 10. relatis. Coi data summa 149. Toledo lib. 4. summa 18. 10. penult. Graffs 1. decision. 1. 2. c. 30. num. 6. Philarcus de officio sacerdotis, 10. 1. p. 2. 1. c. 22. ad fin. Petrus de Ledesma 2. 10. (summa, tradit. 10. c. 8. in fine tercia pars), vbi agit de votorum commutatione, in dicto 3. Angles floribus 2. p. q. v. nica de voto, a. 8. difficult. 4. & difficult. 6. in 2. concil. 4. v. 10. 1. institut. moral. 1. 1. 4. 18. q. 2. Sayro in clavis regia, lib. 6. cap. 1. n. 8. Manuel in Bulla Crucif. v. Votum, in annotationibus suis, nota. b. 2. Suarez cod. 6. 1. 9. a. n.

Nec etiam auctoritate confessoris carentis potestate 13 delegata ad commutandum, potest haec commutatio in bonum aequaliter fieri. Quia iurisdictio ordinis confessoris solum extenditur ad forum penitentia, ad quod nec dispensandi, nec commutandi potestas pertinet, sed ad Ecclesiæ gubernacionem in foro externo. Et ideo conferunt in hoc quasi privata persona, & militant rationes num. praeceps, traditæ. Hoc est contra autores aliegos n. 11. Et aperiunt tenet DD. allegati n. praeceps, cum perant auctoritatem prelatorum eam commutationem. Et in propriis terminis docet Suarez cod. 1. 19. n. 6.

In hoc etiam calu admittentem sententiam dicentem 14 potest propria auctoritate votum commutatio in aequaliter bonum, quando, sedicunt, virtusque materia aequaliter possit fieri. Quare haec sententia eam voluntate, & militant rationes num. 11. Et aperiunt tenet DD. allegati n. praeceps, cum perant auctoritatem prelatorum eam commutationem. In hoc etiam sententiam dicentem in matrem Dei honorem, siquidem potest augere, non tamen minuire Dei cultum.

Hinc deducitur, prominentem certam religionem, non posse propria auctoritate aliam diuersam ingredi aequaliter. Quod probantationes straditæ num. 12. Eo vel maximè quod difficultus sit de hac aequalitate indicare, in hac materia, quam in alijs. Quod si votum est de pecuniarum aliquius ordinis monasterio, licet propria auctoritate aliud eiusdem ordinis ingredi. Quia inter alii est folia distinctio quasi materialis, & determinatio illius fuit accidentaria, atque in eo votorum intenditur religionis communid, sed spirituali voluntis, quod in votisque identem est. Et ideo haec votum tenuerit Major, Metrus, Enriques pro quo loco, Ioan. Beatus, vbi eos retulit n. 4. Manuel 2. 10. summ. c. 100. n. 4. concil. 4. m. Atque forte ita esse tradunt Sotus, Lud. Lopez, Emmanuel Sa, cod. nu. 4. relati. Quamvis ut dicam num. 12. Sotus postea tenet explesio contraria sententiam. Et docent ei probabilem Argon 2. 2. q. 88. 4. 12. dub. 1. d. 3. Suarez 2. 2. de relig. tract. de vot. lib. 6. c. 20. num. 4. m. Atque etiam sententia esse

inter utrumque monasterium. Ego etiam limiter, vel iustitia pecularis maioris diuini feruori ratio induxit ut vocentem ad id determinatum monasterium promittendum. Ut id remorum esse à propria patria, & consanguineorum familiaritate, & sic aptius esse ad inferiendum Deo, seclusi curis secularibus, vel esse aptius ad asperiorē vitam, vel ad vacandum spirituali proximorum salutis, vel ad quenquam alium finem maioris obsequiū diuinum.

16 Secundū dicitur, in rebus quē vno vfa consumuntur, satisfaciens voto non dando rem determinate promissam, sed aliam similem eiusdem bonitatis, vtae sino, oleo, &c. nisi pecularis aliqua ratio obstat. Quia non est moralis mutatio inter hac, sed quasi idem repertitur. Quod secundū contingit in alijs, que non vno vfa consumuntur, vtsi promissi Ecclesiæ lectorum, non satisfacio dando valorem; nec si promissi pecuniam, satisfacio dando talicem valoris eius pecuniae. Quia cum hac non videat vniuersitatem, nec inter illa sit tam facilis transmutatio, & possit materia promissa esse vtilior, aut commodior, non impetrare votum in propria specie, & ideo communitati nequit propria auctoritate in id aequaliter. Que ducetur razo. *et cetera.*

17 Tertio dicitur, videntem tradere filium de determinata religione, non satisfacere tradendo alterum. Quia cum communitati sit in rem aequali, nequirit propria auctoritate fieri. Sic *D. Antonii* 2. p. 11. 2. 2. 8. 8. *votabilis* 4. *Sylvestri* *Votum*, 4. q. 7. *dido* 6. Quod intelligo, nisi filius traditus in melior religione, omnibus circumstantiis penitatis. Quia unum communitario esset in melius; nec filius promissus tenebatur ad religionem, vtpore qui paterno voto ligarne coquuit, nec ipse votum.

18 Quartu dicitur, quid dicendum de doctrina *D. Thomae* 2. 2. q. 28. *a. 10 ad 1.* videnter videtur votum aliqui res consecratae non posse in melius communitari. Quod idem sentire videtur *Abelensis* c. 30. *Numeri* 9. 10. 2. & *crl. Levit.* q. 33. Sed credo id non lenire, sed tantum res consecratae non posse conueniri in vnum prophanum, quantumvis meliorem. Nam calix consecratus promisus, potest alteri Ecclesiæ applicari, si id constet esse melius. Vt bene ait *Suarez* *ed.* lib. 6. cap. 18. num. 12. Potest etiam communitari votum in aliā rem eidemtē meliorem.

19 Quidquid tamē sit de his opinionebus, id explorum est, nullatenus esse ritam communitationem in aequali bonum propria auctoritate factam. Quia moraliter difficilimum est, virtutis materia aequalitatis nosse evidenter. Quare caute *Sotus lib.* 7. *de iustit. q. 4. 4. 3. col. 1. vers.* At de communitatione, dicens forte communitari posse votum in id quo est evidenter aequaliter addidit, sive certum esse posse apud Deum rem esse aequalis valoris: quasi certitudinem hanc impossibilem reputans. Et *Manuel* *Bulla Cruciatæ* §. 9. num. 106. impossibilem reputat. Et *Suarez* *ed.* lib. 6. c. 19. num. 4. difficultissimam esse. Quod inde etiam confirmatur, nam quando sit auctoritate praelati, in qua non requiritur hæc aequalitas certudo, sed facta est aequalitas dubia, consiluntur Doctores adiutorio communitationem, vt faciat paulo plus. Vt videmus *et cetera.*

20 An vero sit mortale, si propria auctoritate communitati faciat aequaliter, aut paulominus, dicimus c. 5. num. 15. & 16.

S V M M A R I V M .

Quando sit necessaria auctoritas praelati ad communitandam votata. Potesit haec est actus iurisdictionis spiritualis, n. 12. An ad illam aliquis ordinari exigitur, & facere sit eius capax, aut eius preterirendum. c. 24. An familiam sit illius capax, & posse abbatisa communitare vota mensuram. c. 24. An concessa ab excommunicato valentia. c. 25. An ea sit apud infideles. c. 26. An in hi omnibus sit contrarium dicendum, quando communitatio sit

in evidenter melius. c. 27. *Qus* *competat ordinaria communitandi vota potestam.* c. 28. *An possit hi sua vota commutare, aut delegare confessario, ut illa commutetur?* Remissio, n. 19. *Quid dicendum, quando dubia est communitans potestam?* c. 30.

Questio ultima. Quando sit auctoritas praelati necessaria ad communitandam vota? Cuius decisio ex dicto condit. Nam secundum omnes exigunt quoties commutatio non sit in evidenter aequaliter: & iuxta multo virorem opinionem exigunt etiam, quando sit in evidenter aequaliter. Vt *tr. 12. probagimus.* Non solū autem exigunt quando sit in evidenter aequaliter, dubium tamen an sit melius. Vt *diximus* n. 14.

Hæc autem praelatorum potestas est iurisdictionis spiritualis ad vota vice Dei communitanda, concessione est à Christo Scrutator nostro, non autem à iure naturali profecta. Sicut de potestate dispensandi diximus c. 37. n. 16. *unctio* n. 3. Et tradit *Azor* *to. 1. institut. moral.* 1. 11. c. 19. q. 18. & omnes. Exigitur ad illam iurisdictionem in foro externo. Sit potestate dispensandi probamus codem c. 37. num. 22.

Hinc deducitur, nec laicum, nec clericum coniungatur in rem religionis, non satisfacere tradendo alterum. Quia cum communitatio sit in rem aequali, nequirit propria auctoritate fieri. Sic *D. Antonii* 2. p. 11. 2. 2. 8. 8. *votabilis* 4. *Sylvestri* *Votum*, 4. q. 7. *dido* 6. Quod intelligo, nisi filius traditus in melior religione, omnibus circumstantiis penitatis. Quia unum communitario esset in melius; nec filius promissus tenebatur ad religionem, vtpore qui paterno voto ligarne coquuit, nec ipse votum.

21 Secundū dicitur, nec sciaminam esse illius capacem. Vt bene docet *Manuel* to. 1. *quasi regul.* q. 25. a. 7. sicut etiam probamus ca. 39. num. 7. eam non posse in monialium votis dispensare. Quod utrumque in actu auctoritatis iurisdictionis spiritualis.

Tertiū dicitur, non valere hanc communitationem factam à praelato excommunicato denuntiato, aut notorio clerici percussione. Sicut de dispensatione probauimus c. 37. n. 19. Quia utraque est actus iurisdictionis.

Quarto dicitur, hanc potestatem communitandi vota, non esse apud infideles. Quod in eis nulla possit esse iurisdictionis spiritualis.

Quoem locis se habent, loquendo de potestate communitandi vota in rem eidemtē meliorem. Cu n enim ea nullius iurisdictionis actus sit, sed proprio cuiusque voti arbitrio fieri possit, et apud laicos, & feminas, & infideles, & valet facta sic communitatio à quo cumque excommunicato.

Quod si peracta, quibus competat ordinaria spiritualis communitandi vota potestas; ea est regula cerissima apud omnes. Omnis, & solus, gaudens ordinaria dispensandi votis potest, gaudens quoque ordinaria communitandi illa, & è contra. Quia cum utraque sit iurisdictionis spiritualis in foro externo, omni, & soli, hanc habent competit. Praterea quia utraque includit in pastorali munere, & in illius adiuncta iurisdictione, per modum vnius simplicis potestatis necessarie ad id munus: & ideo necesse ab aliis separari. Atque ita tradunt *Sylvestri* *Votum*, 4. *quasi* 3. *dido* 2. *Taberna* *y. Dispensatio*, *quasi* 9. num. 11. *ad finem* *Palacio* 4. d. 38. *disp. 3. column. 36. fol. 88.0.* *Alezzer* *summa* 6. 16. vbi de communitatione votorum, *conclu.* 1. *fol. 57. pagina 1. inncta conclu.* 1. *vbi de dispensatione*, *fol. 58. pagina 1. Toledo lib. 4. summa cap. 28. num. 8.* *Suarez* *tom. 2. de relig. tract. devot.* lib. 6. cap. 12. num. 4. *fine*. *Petr. de Ledesma* *2. tom. summa*, *fol. 10. c. 8. in fine* *terti. part.* *vbi agit de communitatione votorum*, *vers. Digo lo quarto*. Qui auctem habeant ordinariam dispensandi votos, tam secularium, quam regularium, potestem: facta explicimus c. 38. & 39. Erredo omnes illi poterunt coram votis communitare.

An vero possint hi sua vota commutare, aut delegare suo confessario, vtpore communitent; diximus cap. 39. num. 11. & 12.

Tandem

Tandem si dubia sit communitationis potestas, sive ordinaria, sive delegata, & de aliis dubijs, que circa communitationis valorem occurrere possunt, nil noui dicendum est. Nam c. 4.4. de his circa dispensationem egimus. Quia omnia locum habent in similibus dubiis de commutatione. Soluta in commutatione potest dubitari specialiter, quando est dubia aequalitas materie, in quam sit commutatio cum materia promissa. Sed de hoc dicimus sequenti.

C A P V T L.

De matetiæ aequalitatē per commutationem subrogat, & causa petitis ad votorum legitimam commutationem.

S V M M A R I V M .

Quotuplex *questio* *disputanda* *est*, n. 1. *An communitatio voti facta potestatis ordinaria, sive delegata, sive facienda in bonum aequaliter* *refertur duplex sententia*, n. 2. & 3. *Explicatur sententia* *Azor* *to. 1. 1. 5.* *An hoc aequalitas ut scrupulo & mathematica cavienda* n. 5. *An possit in materiali, de cuius aequalitate dubitatur* n. 7. *An peccat communitantes vota abque debita aequalitate voti, investigatione* n. 8. *An presumantur si male facta communitatio, que in rem minorem facta responsus* 1. p. *cafu* 49. *vers.* *Tam quia dispensatio* *Azor* *to. 1. institut. moral.* lib. 1. c. 18. q. 6. *Sayro in clavis regis*, lib. 6. c. 12. n. 9. *misere*. *An se confitimus commutare in aliud amplius?* n. 10. *Solvuntur argumenta*, n. 11. *Post* n. 12. *inveniuntur summaria que desiderantur*.

1 *D*plex petitur *questio*. Prior, de aequalitate materia subrogat per commutationem. Posterior, de legitima causa ad communitandam votum pertinente.

2 *Q*uestio prior. An communitario mera nullam dispensationem admixtam habens, sit necessario in bonum aequaliter facienda, sive potestatis ordinaria, sive delegata sit? Quibundam plater posse fieri in paulo minus. Dupliciter primo, quod paulo minus censeatur mortaliter aequaliter. Secundū, quia alias potestas communitandi, sive ordinaria, sive quicunque præiuglio delegata, efficiunt nullius effectus, cum ea opus non sit ad communitationem in bonum aequaliter, sed propriæ auctoritate potest votum sic commutare. Tandem quod beneficium principis sit latissime interpretandum, l. *Beneficium* ss. de constit. principium. Et idem hanc sententiam tuentur *Aragon* 2. 2. q. 88. a. 11. *dub. 1. coroll. 2. quod infert ex dicto*. *Alcozer* *summa* c. 16. vbi de communitatione votorum, *conclu.* 7. f. 58. pag. 1. *Mentalib.* 1. *summa* c. 14. 5. 7. vbi de communitatione, *regula* 3. *Toledo* 1. 4. *summa* c. 18. *m. penit.* *Emm. Sa in summa* v. *Votum*, *vbi de votum irrationabilem*, *num. 10. Enriquez* 1. 7. *de indulgentiis* c. 30. *num. 5. Leonardi* 1. 2. *de iustitia*, c. 40. *dub. 11. num. 95. Manuel in Bulla Cruciatæ* §. 9. num. 107. & additionib. admodum. §. num. 107. & to. 2. *summa* c. 10. o. 4. in 3. *documento*. *Sayro in clavis regis*, 1. 6. c. 12. n. 19.

Allii admittunt cum halitione, quia dubitatur an materia subrogata sit minor, dummodo non certum sit esse minorem, est locus huic commutationi. Quia quando res est ita dubia, parva potest esse in aequalitas, et si fore in re contingit esse aliquam: & illa censetur aequalitas moraliter. Quia cum omnino da aequalitas sit immutabilis cognitus, vana est commutandi potestas, si hoc immutabilis aequalitas censenda est. Et forte hoc est quod volunt Doctores contrarie sententia relatum. 2. & 3. dum dicunt factelle in paulo minus, id est, non exigit aequalitatem indistinctibilem, quam Hispani explicamus, poto maledicentes. Atque ita docent *Sylvestri*, *Greg. Lopez*, *Ovandus*, *Anglos* propos. 4. *Sayro*, *rbicos* n. 4. *retuli*. *Azor* *ed.* c. 18. q. 13. *fine*. *Sayro* *ed. ca. 12. n. 6. & *ed. c. 19. num. 9. Ind. Lopez* 1. p. *infruct. confitentie*, c. 50. col. 3. *vers.* *Etidem secundum*.*

Quare dum dubia est hæc aequalitas, quia dubitatur an materia subrogata per commutationem & aequalitas, non scrupulo & mathematica accipienda est, & quia in puncto indistinctibilis consistens, sed moraliter, ita vt prudentis arbitrio, aut nulla, aut parva differentia esse credatur. Quia cum omnino da aequalitas sit immutabilis cognitus, vana est commutandi potestas, si hoc immutabilis aequalitas censenda est. Et forte hoc est quod volunt Doctores contrarie sententia relatum. 2. & 3. dum dicunt factelle in paulo minus, id est, non exigit aequalitatem indistinctibilem, quam Hispani explicamus, poto maledicentes. Atque ita docent *Sylvestri*, *Greg. Lopez*, *Ovandus*, *Anglos* propos. 4. *Sayro*, *rbicos* n. 4. *retuli*. *Azor* *ed.* c. 18. q. 13. *fine*. *Sayro* *ed. ca. 12. n. 6. & *ed. c. 19. num. 9. Ind. Lopez* 1. p. *infruct. confitentie*, c. 50. col. 3. *vers.* *Etidem secundum*.*

Quare dum dubia est hæc aequalitas, quia dubitatur an materia subrogata sit minor, dummodo non certum sit esse minorem, est locus huic commutationi. Quia quando res est ita dubia, parva potest esse in aequalitas, et si fore in re contingit esse aliquam: & illa censetur aequalitas moraliter. Quia cum ordinariam dispensandi votum distat, ut dubium sit an distat, parvum & pro nihil reputatur. Et ob hæc dubia conceduntur potissimum privilegia communitatione, ut communitatio in rem aequali sufficiere, statim dicemus; sed oportere adesse aliam obstantem exequutione voti, vñ non posse vñente ex qui rem propositam absit sui detimento.

4 Verum dicendum est, esse necessario faciendo in bonum aequaliter, ac proinde sola communitandi facultate potest, qualis est per Bullam Cruciatam, aut Iuslibcum conceditur, non posse vota in aliud minus communitare. Doctor, qui hæc votorum commutatio sit contractus quidam inter utrumque nomine Dei, & videntem. Vt testator *D. Thom.* 4. d. 38. q. 1. a. 4. *quasi* 4. v. *corpor.* At contractus omnes suæ naturæ aequalitatem percutit, que in contractu permutationis in eo versatur, ut sit aequalitas

Ex dictis deducitur primo, peccare mortaliter communitantes vota abque debita aequalitas inuestigatione. Quia deficient in re gravi, & sunt causa cultus diuini iniurii, & male communitant.

9. Quid autem faciendum sit, quando reperiuntur commutatio fata in evidenter misus, aut potestate sine sufficientia causa, dicimus. scilicet ad 19.
10. Secundum deducitur consilium esse, quando mera commutatio sit, commutari in aliquid melius, quam cumque parum melius sit. Quia si commutatio procederet tamen, & quia cum attingere aequalitatem sit difficultissimum, inclaudam est in melius, ut Dei negotiorum fideler agatur. Et ita docent *Caiet. in summa. v. votum. c. vlt. vers. Rationabilis autem Pedrazia in summa. in 1. praec. n. 8. Suarez. ed. l. 6. c. 19. n. 4.*
11. Ad argumenta contraria numero secundo relata respondetur. Ad primum, die, quando confitam esse paulo minorem, non celeriter mala aequalitatem petiam ad commutatorum iustitiam. Ad secundum, die multum operari primum. Tum quia non posse in evidenter aequali commutari votum propriam aequalitatem, probauimus caput. n. 4. Tum etiam quia omnes faciunt id fieri non posse, quando non est evidens aequalitas: at priuilegia concedunt commutationem, quando aequalitas est dubia; nec aequalitas mathematica petitur. Ut diximus n. 6. & 7. Ad ultimum constat ex dictis n. 4. et secunda ratione.

S V M M A R I V M .

- An commutatio exigat causam? Referunt duplex sententiae. n. 12. & 13.*
Exigit causam, quaevis indiget auctoritate prelatorum. n. 14.
Quid quando sit in evidenter melius? n. 15.
Quid quando est probabile materia voti deponitur, promissa, aut id est subiectum cum aequalitate certius aequaliter? n. 16.
Quid quando commutatio est in rem aequaliter? n. 17.
Quid quando in minore, aut de cuius aequalitate dubitatur? numer. 18.
Quid quando potestate delegata per religionem priuilegia, Bullae, aut inibiles, aut per alias, sit commutatione? n. 19.
An exigatur causa oblationis? Referunt quadam sententiae. n. 20.
Explicita sententia *Autorum. n. 21.*
An sufficiat causa modicula? n. 22.
Quale sit illud? n. 23.
Quid quando commutatio sit in minus? n. 24.
An si estabile in paulo minore, aut sine causa commutare, sine auctoritate prelatorum, sine propria fata? & quid si in rem aequaliter? Remissione, numer. 25.

12. QVÆSTIO posterior. An commutatio exigat causam, & qualem? Quidam centent commutationem factam per prelatorum etiam in melius, indigere causam. Dicuntur ex c. 1. de votis, vbi prelator votum peregrinationis commutatio, sic dicitur: *Considerat diligenter qualiter est persona, & an peregrinatio, & an recompensatio melior fuerit, & Deo magis accepta.* Et ita tradit *Innocentius v. n. vi. ad medium.* Et pro hac parte citantur ab *Angelo v. Votum. 4. num. 10.* idem *Innocentius rubrica obseruat. i. eun. num. 2. & Archidiaconus ca. Presbyter. d. s. 2. num. 3.* sed tamen viceque ibi dicit iustitia prouisa posse redimi auctoritate superioris, si utilitas subiecti: & ideo neuter declarat an id posse sit, quando commutatio sit in melius: & an tunc sufficiat excessus illius operis subrogati pro commutationis utilitate.

13. Alii petunt causam, quando commutatio sit in minus: & ideo lenitevidetur fecus esse, quando fit in evidenter aequaliter. Errato potest esse, quod nullaprelatori auctoritate egeat facta in evidenter aequaliter. Ira Lud. Lopez 1. p. instru. conscientie. 49. ad fin. *Manuel in Bull. Cruciat. §. 9. n. 107.* & addit. ad num. 8. n. 105. & t. 1. summa. c. 100. num. 4. concl. 4. documentu. 2. Evidenter tenentur dicere omnes Doctores relat. c. praec. n. 2. & 3. alterantes commutationem in evidenter aequaliter posse propriae videntes auctoritate fieri. Et in propriis terminis docet *Angelus relat. in praec.*

14. Sitramen conclusio. Quotiescumque commutatio indiget auctoritate prelatorum ecclesiasticorum, ut legitime fiat, indiget quoque causa. Ratio est aperta. Quia cum non fiat potestate dominativa, cuius vius est liber, sed potestate spiritus a Deo tradita prelatoris, tamquam vius economicus, cuiusque vicem gerentibus, vius illius non potest esse.

15. Ultimo deducitur, à fortiori id esse verum, quando commutatio sit in minus, aut in rem, de cuius aequalitate dubitatur. Quod in vitroque casu certissimum sit, opus esse auctoritate prelatorum, ut probauit c. praec. n. 21. Item quia in priori casu minorer dispensatio. Et ita à fortiori tenent omnes citatis in praec. Et in propriis terminis docent *Suarez. ed. lib. 6. c. 18. n. 10.* *Manuel. 2. 10. Summa. c. 100. n. 4. concl. 4. documentu. 2.*
16. In predictis autem casibus, in quibus exigunt causam ut prelatori vota commutentur, diximus: à fortiori requiretur in commutatoribus vota per potestas delegatas, quando simpliciter delegatur hæc potestas in gratiam delegati, ut sit per religionem priuilegia, vel quando delegatur simpliciter hæc potestas in favorem priuata personæ. Quia si habens potestatem ordinariam nequit absque causa commutare: multo minus id poterit habens potestatem ab delegato. Erat docet *Suarez. ed. lib. 6. c. 19. n. 10.* Addita etiam est predicta limitatio, quia quando potestas non delegatur simpliciter, sed cum aliquo onere ob bonum commune, ut sit per Bullam, vel subilem, nulla alia est opus causa, quam conferre elemosynam in bellis subditi præscriptum in Bulla, & exequi operam subtilem præscriptum. Quia ob eam causam Pontifex eam facultatem concedit. Et ita docent *Suarez. ibid. & Manuel. in addit. ad Bullam Cruciat. §. 9. n. 107. fine.* Quare dum ipsiems *Suarez. ed. c. 19. n. 7. initio* ait ad commutationem per Bullam, vel subilem, exigunt causam, intelligentia causam in commutatione, quando pro libro ante subditum petitionem, nec inquit illius gratificationis commutare. Et id optimè dicit *Suarez. ed. lib. 6. c. 10. num. 7. moraliter n. 4. quod deesse causam.*

Temperaut autem hoc *Leonardus ibid.* vt habeat verum, quando commutatio sit in rem evidenter aequaliter, nam si dubitatur aequaliter, aut fatus est notabile molestem in voto implendo, vel magnam fragilitatem cum violandis periculis, aut repugnantiam patet, aut virtus, vel quid simile arbitrio prudentis. Et quamvis non exprimat has causas, ut eas exigunt. At existimmo causam sufficere, ut vere videatur sentire eas exigere. At existimmo causam sufficere in commutatione que sit in materiali, de cuius aequalitatibus dubitatur, & sic censetur mortaliter aequaliter. Quia Doctores n. 1. praec. relati loquuntur de commutatione mera: concelebratio, & alijs, quibus ipsi delegant: & ratio eorum in illa militat. At huiusmodi est haec commutatio. Ut probauit n. 6. & 7. item quia alia frustra esse est doctrina, cum sit mortaliter impossibile hanc aequalitatem nos esse evidenter. Ut diximus c. praec. n. 19.

Vtrum vero sit culpa letalis, si propria, aut prelatori auctoritate, commutare votum in paulo minorem materiali, vel in aliam aequaliter, aut dubiam, aut sit aequaliter & etiam quando nulla iusta commutandi causa adest, non autem de alia deesse.

17. Sed maior difficultas est, qualis causa exigatur ad commutandam vota in rem aequaliter. Quidam perunt causam obstantem executioni voti, licet eam ad voti dispensationem exigunt diximus c. 45. n. 15. & 16. Huius sententia claret, videtur *Abbas. c. 1. n. 3. & 5. de vot. Rosella v. Votum. 5. n. 6. Sylvestri v. Votum. 4. fine. Angelus v. Votum. 4. n. 10. Videlicet exigi causam ad commutandum in bonum aequaliter, exemplar afferunt, ut si votum peregrinari sit ad id debili. Quia causa est manifeste obstante. Et clarus idem Sylvestri v. Votum. 4. q. 6. ad fin. *Abulensis. 30. Num. 9. 105. initio, & fine, vbi causam commutandi dicunt esse impossibiliter immutare commutandi voti, aut incommutabilem, quia est impossibilitas iuridica. Quia confitit esse causas obstantes.**

*Et Ouandiu. 4. d. 58. dist. vn. propofit. 26. 4. 20. to. Linfistus. mor. lib. 11. c. 18. q. 13. Sayro in clavis regia. lib. 6. c. 12. n. 26. & Vinaldo relatus num. 17. vbi postquam dixerunt ad hanc commutationem exigere causam, quoniam que sunt iusta illius causa, & numerant omnes ad dispensationem petunt: quoniam causæ obstantes exceptuando voto. Idem videatur à contradictione sentire *Sayro. lib. 7. de iustitia. q. 4. 4. 3. col. 8. vers. Ex isti sententia, vbi ait ad commutationem in melius factam non opus est causa obstanti.**

21. Sed dicendum est non exigere causam obstantem executioni voti ad id. Quia est longe diversa ratio in mera commutatione, & dispensatione totali, aut partiali habent commutationem à iustitiam. Quod per totalem dispensationem tollantur omnino vinculum voti, & materia prouisa, & per partiale tollantur eadem partim: at in commutatione idem profus vinculum manet, & supra materiali aequaliter subrogatur, in quo parum, aut nil cultus diuinus leduntur. Non ergo exigitur causa obstante. Et id constabit magis ex dictis n. 23. Atque ita docent *Caietan. 2. 1. q. 88. 4. 1. col. 2. vers. In commutatione autem votorum: & in summa. v. Votum. c. vlt. vers. Rationabilis autem causa. & ibi Armilla num. 14. *Nauar. lib. 3. conf. rit. De vot. in priori edit. conf. 16. n. 4. in posteriori. conf. 36. n. 4. Aragon 2. 2. q. 88. 4. 1. in dubio quod non est circa 2. conclus. in primo dicto, fol. 10. 4. col. 1. *Valencia. 2. 1. disp. 6. q. 6. punct. 7. col. antepenult. vers. Ex commutatione autem. Corduba. Summa. q. 1. 49. Enriques. lib. 7. de indulgentia. 2. 30. q. 5. Pet. de Lebeda. 2. 10. Summa. tral. 1. 5. 8. in 4. p. vbi agit de causis dispensationis, vers. Hablando de lapura commutatione. Leonardus lib. 2. de iustitia c. 40. dub. 11. n. 96. Anton. Gomez in Bull. Cruciat. clausula 10. n. 105. & idem constat ex sententia Suarez, quem n. 23. referemus.***

22. Quando commutatio corras ratione fata consenserit, aut dolo, aut metu exterrit. Remissione, n. 1.

Quid a commutatione, siue auctoritate prelatorum facta, siue propria, in rem aequaliter, aut minorem, ob que legitima ratione causa, an in rem corras, sit ut non satisfaciat supradictum parsum: Referunt duplex sententiae. n. 2. & 3. vige ad 19.

23. Et quando vtrumque sit auctoritate delegata, n. 9.

A defunctum illum materiam aequaliter possit supplicare quisunque n. 10.

Et quando sit propria auctoritate, aut enim, conque non habens potestam commutandi, & sit in bonum aequaliter, aut in minus, n. 11.

Quia. & qualiter possit tunc supplicare defunctum, n. 12.

24. An violante votum ante supradictum materiam defundat, peccat. n. 13.

Qualiter peccat superior commutans in bonum aequaliter, aut minus, ab ipso legitima causa? Referunt quadam sententia n. 14. Cibis de commutante priuata auctoritate in bonum aequaliter, aut minus.

Explicita sententia Authoris, etiam de commutante propria auctoritate, n. 15. & 16.

An quando commutatio reperiatur facta in minus à confessore, vel ab aliis, presumantur sit legitima, & admittantur dispensationes numero 17.

**Quando facta est sic propria auctoritate, aut presumitur illegitima,
quod medium admittendum est.**
**Quando dispensatio est facta ab ipso causa omnino iusta, an pars in va-
lere, & fatus est parvulum communicationem suppleret n. 29.**
Solventur argumenta n. 20.

Dvo petuntur. Prius est de commutatione, in qua defuit legitimus consensus, eo quod fuerit factus, aut meru extortus, aut dol, facendo veritatem, aut suggerendo falsitatem. Et de hoc facit egimus rito cap. 47. Posterior est, quando fuit defectus in causa, ut exqualitate materie abrogata, ad legitimam commutationem pertinet. Et de hoc est praesens quaestio, an ratione horum defectuum sit propositus irrita commutatio, ita ut non sufficiat aliquid supplere.

- In hac questione quidam videntur affirmare in distinctione communicationis esse irritum, quando fit in minus bonum. Hi sunt *innocentius ad medium*, de *voto*, *vbi* *communicationem* *hanc non valeat*. Et *Nazarius*, lib. 5, *confitit*. *De votis, in priori editione confil. 5, n. 1.* in posteriori, *confil. 19, n. 8.* *Ezator* & *Iustinus moralibus* lib. 16, t. 9, 12. *vbi afflunt tunc manere priores voti vinculum*. Et reddit ratio *Nazar*, quia illa *communicatione* *tanquam irita non obstat*. *Nec enim praefata impeditum debet quod deitate non fortior efficiunt*, *reg. Non perficiat*, *de reg. misericordia*, *in 6, & Palmar. 4, d. 18, dist. 2, cap. 3*, *paulo anterior*, *misericordia eorum*.

clos. 4. o. 38. mfp. 3. col. 28. panis ante ver. Memoria parro. fol. 876. & Lud. Lopez p. 1. inscr. confessio cap. 30. col. 3. vers. Etiam secundum, vbi dicunt huiusmodi communionem esse inuidam. Et Alcozer Summa. t. 16. vbi de communione votorum, canticas f. 37. pag. 1. vbi at Valorem communionis exigere fieri in rem qualem.

Alij non ita yniuersaliter loquuntur, sed distinguunt inter commutationem factam auctoritate prałati, & propria. Et ita primò dicunt commutationem factam auctoritate prałati in bonum æquale, sed manifestè absque iusta cauila, valere. Quia adfuit potestas in superiori, voluntate commutare. Et in modo delatius. Iesu...
...

Secundo dicunt, commutationem factam in minus bonum absque legitima causa, tam ad commutandum, quam ad illam materiam minucundam, factam à prelato, esse profus nullam, nec extinguivit votum solutione materia subrogat; secus autem quando interuenit causa insufficiens ad commutationem, est si non ad diminutionem: tunc enim valere commutationem quoad parvulum illum voti solutionem dicunt, manente sola obligatione supplendi quod ad aequalitatem faciendum definit. Ratione priors partis redditum, quia totus actus fuit ultra prelati potestatem, cum ad neutrum adfuerit legitima causa, & ita totus corruit. Posteriorum autem, quia ea patialis cōmūtatio cōrrespondens aequalitati materie promissæ quoad partem illius, habet omnia requiri, cum quoad illam partem feretur aequalitas, & adiut iulta commutandam causa. Ita docet idem Suarez, ed. c. 10. n. 7.

Tertio dicunt, commutationem factam in rem aequali-
lem, aut minorem, propria auctoritate, ut alterius carentis
potestate commutandi, esse omnino iritum, & nulla
votis voti obligationem exigitur, & Ideo licet votus
impleretur materia illam subrogatam teneri profusa-
prius votum. Ita docet Suarez, de iure 20. m. 6. & 619. num. 14.
Arque in priori loco id probat. Quod ea commutatio fa-
cta fuerit ab ipso potestate, & consenserit creditoris: nece-
ssum potest votum illud commutare in rem aequali, aut
minorem: nec Deus qui promissionis creditor est, ei com-
mutationem consenserit. Ergo materia illa subrogata non
fuit ex vinculo prioris voti soluta, ac proinde nec tan-
quam debita, vixote que nulla alla ratione erat debita,
& sic nullatenus commutationi deferuerit. Secundo, po-
test idem probari, quia ipselit votum non habet vices
Dei, aut eius potestem ad commutandam proprium
votum, sed tantum potest commutare in evidenter ine-
qua, et quod Deus accepit eam solutionem non tanquam
maiorum debita. Ergo cum talis non est solutio, sed a-

primum, ad alterius electionem. Ergo et si praetatus commissione Dei habeat ad communiantum bonum in rem aqualem, & ille excedat fines mandati, communando in minus, solum Deo superest ius ex priori potestate, ut illud impleatur, ut amplius agitur ad modum dicitur.

primum non praefas gratis ille committans, sed in votis communicationem, ac proinde intendens se voto ad id obligare, loco prioris. Ergo admittendum est tanquam parialis fultori voti.

Quare sufficiet tunc propria auctoritate supplere quod ad evidenter melius desificebat: aut ut gaudens communidati potestate commutet partem voti, quo futuram vitrallam qua correspondebat meliori evidenter materie subrogat, in qua parte prior communatio valuit. Sicut idem contingit inter homines, quando in sola pretiis, aut rei commutatae aequalitate veritatur iniusta.

Ex his deducitur primo, non peccare contra votum communis, sed ut in eo quod est deus, et in eo quod est homo.

*comunicatio in minus, qui id violar animo suppeliend
quod ad infantia communicationem debeat, fecit si eo animo
careat. Quia à communicationis tempore non tener
precise ad votum, sed ad illud, ant ad suppeliendum quod
debeat. Ergo satisfact animum suppeliendi habens. Sicut
rem venditioni expositam certo prezzo furans, non nec*

diximus duplice conclusione precedentibus, de prelato
communicante, quando non ipse prelatus, sed eius delega-
tus commutat. Quia ex eodem profusa militari ratione,
item enim hic non habet potestatem à prelato delegantem,
ne ad comitandum in bonum aequale, & ex iusta cau-
ta ipse prelatus accepit ordinariam communitandi pot-
estatem à Deo.

Quod si petas, an opus sit adie p̄elatum vt cum de-
cūm supplet. Dico id non est; necelariam, sed p̄ore
quilibet suppletre absq̄uenouo p̄elati consensu. Quia
cum p̄elatum quantus eis est, contentis communiationi.
Arque ita facetur Sates. ead. lib. 6. cap. 20. num. 7. quan-
do communiat sunt in minus, cum causa ad communian-
dum; quia quando deest causa, negat ipse posse supplet.
At tenendo nobiscū posse supplet, dicendum est idem.
Quod eadem profusa militē ratio. Hoc autem supple-
mentum non est necessitatis faciendū usque ad eviden-
tiam & mathematicam equalitatem, sed vīque ad eam,
ad quam p̄elatus tenebatur, qua est mortalis, vt expli-
quimus cap. precedenti num. 6. & 7. Quia solum citād
supplendum id in quo defecit p̄elatus, & tota commu-
natio conseruit ab eo facta. Quare sicut ab eo facta in
eum moraliter aqualem est valida, iuxta dicta num. 7.
etsi causa deficerit, etiā quoque valida, suppletia ca-
racteritate per alium, quicunque illa sit cetera si ipse

Vltima conclusio. Quamvis communitatio voti sit sua propria auctoritate, aut alterius carentis iurisdictionis, in bonum aquale, aut in minus, non est omnino irrita, sed tenetur vobis vel prius votum implere, vel superare quod communitatio defuit, ut etiam in bonum eundem melius. Dicor, quia si rem venditionis quinque annatares expostam a domino in platea, quisquam fureatur, aut dolos daret domino quadraginta exhibimantur, et sic amittantur, fariseos que coniuncti in priori-

et ille quinquaginta, statim accepit tua conuentus in pri-
mo casu restituendo domino quinquaginta, in posteriori
supplendo decem, quae debeat. Et in priore casu nulla
fuit commissio ad vendendum: dominus enim non ven-
dit, sed furore res ablata est. In posteriori autem deficit
voluntas vendendi eo pretio. Erat vero utriusque eis, quia
in utroque casu deficit voluntas domini quoad solum
modum, cum adfuerit expressus consensus quod vendi-
tions substantiam. Quod idem contingit in nostro ca-
su. Nam Deus in vera paratus est ad acceptandam voti
commutationem factam a quoconque: & quando fit pro-
pria auctoritate in rem aequalem, aut minorem, est muta-
tio quod solum modum, & parafallit solutionem. Ego
vere satistis Deo supplendo quod debeat. Quippe alias
rigorosior exactior est Deus, quam homines. Contarid
quod diximus num. 8. Et confirmatur, quia similiter
quando prelatus commutatio minus, excedit sua pot-
estatis limites, & tamen quia quod solum modum exci-
dit, valet supplendo quod debeat. Ut probauimus num. 8.
Tandem omnia quae id minus in commutationem susce-

prum non præstat gratioſe ille commutans, ſed in votis
commutationem, ac proinde intendens ſe voto ad id ob-
ligare, loco prioris. Ergo admittendum eft tanquam par-
tialis folutio voti.

Quare sufficiet tunc propria auctoritate supplere
quod ad evidenter melius deficiebat: aut ut gaudens
communitati potestate commutari partem voti, qua fu-
nerat ultra illam quae corresponebat meliori eviden-
ter materi substituta, in qua parte prior commutatio
valuit. Sicut idem contingit inter homines, quando in
sola pretij, aut rei commutatae xqualitate veritatur in-
stans.

Ex his deducitur primò , non peccate contra votum
communitatum in minus , qui id violat animo supplendi
quod ad iustam communicationem debeat , fucus ite o animo
careat . Quia à communitatis tempore non teneatur
præfice ad votum , sed ad illud , aut ad supplendum quod
debeat . Ergo satisfacti animum supplendi habent . Sicut
rem venditioni expostam certo preto pœna , non pec-
caret postea vtiens te illa , cum proposito reddendi statim
tusi pretij domino perfeuerantur eadē vendendi
eo pretio voluntate .

Secundò deducitur, qualiter peccet commutans votum absque legitima causa, aut in minus, aut in rem qualiter. Suarez. ro. 2. de relig. tract. de voto, lib. 6. c. 19. n. 14. ait prælatum commutanteum votum in rem qualiter ab-

quod in causa peccati voluntaria vel in reumam ab
causa in qua peccatum commisit. Idque probat, quod ex
cedat in suis potestate, & faciat actum de se nullum, at
que ea remissio facilius facienda Deo in eadem materia pro
missa sit inutilia, & ideo sit abusus potestatilis in re graui,
nec reddit subdatur in conscientia tutum. Addic autem
sempiter excusari praelatum, eo quod parva causa faris
si. Et quamvis non explicet qualis culpa firra, rationes
quibus iniuriantur, probant esse mortalem. Atque idem Su
arez codem num. 14. ait communitatem propria auctoritate
votum in tem cidenter aqualem, peccata mortaliter
nisi ignorancia excusent adhuc etendo opinioni dicenti id
dicere. Quia enim appareat modicus defectus, cum reddit
ur aquale, a qua si proflus facit, cum inaneat tota vo
tio obligatio, peccat mortaliter habens animum non im
plendi illud, quamvis animum materie subrogat ex
quenda habeat.

Venit exultimo solam venialeculpam incurri a
prælatorumcommunantevotum in rem æqualem absque iusta
causa. Quia communitato illa valeret, (vedidimus numero 8.) & ab aliis potestatis est in re leuissima, modi-
cunque detinimento ex ea culti diuino infector. Cum
communitato hæc leuissimum cauam petat. Vix divinus
cap. præst. num. 21. Et ita videtur ferire Sæures alle-
gatus nunc procedens, quia in eodemmodum loco diciri prius
lubidinum communantem in rem æqualem peccare mor-
taliter, & statim subdit prælatum sic communantem
absque iusta causa peccate grauitatem, nec expressitudine
moraliter.

Nec etiam subditus erit culpam mortalis reus, sed folius 16
venialis, si votum suum commutet in rem evidenter æ-
qualem. Quia est infidelitas in te modica, quia deficit
veracitas illi melior. Sic ut veniale est quid modicum
materie promissa omittere. Sic etiam sola venialis culpa
est in fure qui rem venditionis expostum quinquaginta
argentis tuans, restituierat paulo minus in illo pre-
tio, ut dimidio argenteo minus. Quia sicut futurum illas
parte quantitas minoris dimidio argenteo non esset
mortalis eatione parvitas matre, ita nec omisso restitu-
tione illius. Nec obstat ratio contraria allata num. 14.
Quia cum commutationis valore probauimus num. 11.
Estis docet *Etyma de Ledenia* 2 tom. Summa, trad. 10. 2. 15
finez, pars, vbi agi de commutatione votorum post ter-
ram distinguitur, quoniam ad eum reserata.

Quod si petas, an presumenda sit dispensatio admixta communioni, quando confutus vir doctus aut confessarius, reperit communionem factam sicutendo intra illius limites esse illegitimam, eo quod manifeste sit in

rem minorem. Sic distinguendum existimat, si communans fuit vir doctus, potest utrū optimo prūsum communitatio rite facta, adiunctamque illi dispensationem, ac illum habuisse eam dispensandi partim potestatem. Quia non prūsum virum doctum ignorare rem claram, nec vnuis male confidere. Si autem non confiteretur ea scientia, ut communiceat contingit, & expressius se communare virtutem Bullæ, aut Jubilei, prūfumenda est illegitima communitatio. Quod hæc n̄l circa votorum dispensationem, sed meam illorum communitationem indulgent. Si non expressius cuius virtutee communitari, neceauam interrogatur, prūsum virum illegitima. Quia si dispensator est, causam utriusque examinatur ad eius vałorem requiritur. Si autem causam examinavit, & erat ex religio frumentibus privilegio Mendicantium, qui possunt communitari, & dispensare, est prūfumenda dispensatio admixta illi communitationi. Atque ea similiter est prūfumenda, quando illi erat lectoralis, & sic careat potestate dispensandi, at dicitur confundendum à se præstatum, aut ita distilat responsum, ut eo medio tempore posset illum confulere, atque causam examinavit, vel illius erat conscientia: his autem deficiens non prūsumetur. Tandem si omnibus hincide penitenti, res manet in æquilibrio, & æquæ dubia, est posse pro priori votu, cum de mala communitatione illud solutura constet, stendo intra limites communitationis.

¹⁸ Quare quando iuxta predicta reperitur communitatio illa facta illegitimè, ratione eius inequalitatis, nec prūsumitur; admixta dispensatio, non est obliganda ab absurde ad prius votum ille cui sic communitatum est, sed supplendum est quod defuit modo quem num. 10. explicatum, nisi malit ille prius votum implere. Quod si votum illud fuerit diuisibile, poterit si supplementum nolit, implere solam illam partem quæ excedit materia subrogatam. Quia perinde est ad supplice quod debeat.

¹⁹ Tandem quando dispensatio cum aliqui causa sufficiens ad dispensandum, non absolute, sed communitatione admixta, est facta, & constat de insufficiencia cause, non est iudicanda iusta, sed valebit tanquam partialis dispensatio: & id satis sit supplice inungendo aliquam partiam communitationem, maiorem, vel minor, attinet maior, vel minor causam erit ac voti dignitate. Sicut si excessus iussus à domino remittere totum debitum, existent tali paupertate in creditore, & solam illius partem, quando minor paupertas est, remitteret totum in hac minori paupertate, valeret utique remissio partialis, & satisficeret domino solvendo aliam partem, quæ remittit nequit. Quia ad partiam illam dispensationem nil defuit, sicut nec ad partiam illam remissionem. Et sic docet Suarez tom. 2. derelig. tract. de religione, lib. 2. cap. 19. num. 28. ut facultas ordinaria dispensandi in votis extendatur quoque ad ea communitanda. Quia autem sunt vota in quibus dispensare valeant, explicimus c. 40. & 41. sc. 42.

Vota autem Pontifici referuata quod ad eorum dispensationem, quæ explicimus eo c. 40. à num. 6. sunt etiam referuata quod eorum communitatione. Quod vnuis si facerint. Et constat ex vñ ecclæsia, quia in privilegiis ad solam communitationem concessis per Bullam, aut Jubileum, aut alia ecclæsias, tolent haec omnia, aut aliqua illorum excipi. Et quia in extranag. Ecclæs. Domini, lib. 2. de patient. & remis. vbi horum votorum refutatio supponitur, est ferme de eorum communitatione. Errato est, quia ob horum votorum grauitatem voluit Pontifex eam in propria specie solvi, n̄li aliud ipse indulcent. Poterunt ram prælati ea communitari, in omnibus illis casibus, in quibus posse in iis eos dispensare, diximus eo cap. 40. à num. 24. & quæ finem.

Controvenerit autem inter Doctores, an huiusmodi communitationis refutatio amplectetur eam, que sit in opera manifeste meliora. Quidam amplecti negant, dicuntque posse sic communitari. Quod cum communitatio hæc cedat in maiorem Dei cultum, nec aliquo iure humano ntitatur, sed ipsa reinaura, non censetur a Pontifice impediri, id enim videtur contra bonos mores, ut propter quod meliori bono obstat. Ita docent Aragon. 2. q. 88. a. 12. dub. 1. in corollario, quod infert ex 3. dicto. Sayro in clausig. lib. 6. c. 12. num. 14. Valentia 2. 2. disp. 6. q. 6. punto 7. col. 9. vñf. Hac ipsa ratione.

Verum existimat id fieri non posse. Quia in optimo potest Pontifex in his votis grauoribus hoc sibi iudicium teleuare, an expediatur illa communitari, ac subinde ex quo libi

C A P V T L I I .

Ad quæ vota communitanda extendatur ordinariae prælatorum potestas, & cum quibus subditis.

S V M M A R I V M .

Sudentes ordinariae eis mutandi potestate, possunt communitari eis votis, quibus possint dispensare, n. 1.
An vota quæcumque Pontificis referuata, possint ab eis communitari n. 2.
An hæc voleant communitari in opera manifeste meliora, præter religione, referuntur quædam sententiae 3.
Explicatur sententia Andree, n. 4.
An possint unum referuatum in aliud referuatum evidentier melior, præter religione, communitari n. 5.
An possint hæc communitari in votum religiosum n. 6.
An votum religiosum solvit, quædam sententia in perseverantiam in laxiori Remissione n. 7.
An vota facta in favorem tertii, aut interna, possint communitari? Remissione, n. 8.
An possint communitari potestis ordinaria, aut delegata per privilegia religionis, Bullam, aut Jubileum, vota pecunia quod panem permutant ex eorum violatione incursum: etiam concidentem Pontificis facultatem communitandi eis votis, si quoque remittunt partim vota debitis, & obligant ad alteram partem solvendam? Referuntur quædam sententiae n. 9.
Explicatur sententia Andree: & circa pecuniam debitam ex votis ab aliis, nec solvendam, n. 10. lib. 4. 12.
An ex sola vñ illius communitatione, aut dispensatione, centenarius pecunia ad illam sám debita communitari, aut in illa dispensari n. 11.
Quid si petant communitari, aut dispensari alii utrue votis: quædam sententia præterea, faciendo communitationem Papæ n. 14.
Qualis subditio ex parte eorum, quibus vota communitanda sunt, exigatur, tam in regularibus, quam in facultatibus, ut præstat valent eorum communitare vota n. 15.
An possint vota iudiciorum ipsi inniti communitari? Remissione n. 16.

D^riplex est tractatio de difficultas. Prior de votis subditorum, que potestate ordinaria prælatorum communitari valent, posterior, de subiectione ad id pertinens. Circumst. priorem, constat eos posse omnia subditorum vota communitari, sive facultarum, sive regularium, in quibus dispensare possint. Id constat ex reguli generali tradita cap. 19. num. 28. ut facultas ordinaria dispensandi in votis extendatur quoque ad ea communitanda. Quia autem sunt vota in quibus dispensare valeant, explicimus c. 40. & 41. sc. 42.

Vota autem Pontifici referuata quod ad eorum dispensationem, quæ explicimus eo c. 40. à num. 6. sunt etiam referuata quod eorum communitatione. Quod vnuis si facerint. Et constat ex vñ ecclæsia, quia in privilegiis ad solam communitationem concessis per Bullam, aut Jubileum, aut alia ecclæsias, tolent haec omnia, aut aliqua illorum excipi. Et quia in extranag. Ecclæs. Domini, lib. 2. de patient. & remis. vbi horum votorum refutatio supponitur, est ferme de eorum communitatione. Errato est, quia ob horum votorum grauitatem voluit Pontifex eam in propria specie solvi, n̄li aliud ipse indulcent. Poterunt ram prælati ea communitari, in omnibus illis casibus, in quibus posse in iis eos dispensare, diximus eo cap. 40. à num. 24. & quæ finem.

Controvenerit autem inter Doctores, an huiusmodi communitationis refutatio amplectetur eam, que sit in opera manifeste meliora. Quidam amplecti negant, dicuntque posse sic communitari. Quod cum communitatio hæc cedat in maiorem Dei cultum, nec aliquo iure humano ntitatur, sed ipsa reinaura, non censetur a Pontifice impediri, id enim videtur contra bonos mores, ut propter quod meliori bono obstat. Ita docent Aragon. 2. q. 88. a. 12. dub. 1. in corollario, quod infert ex 3. dicto. Sayro in clausig. lib. 6. c. 12. num. 14. Valentia 2. 2. disp. 6. q. 6. punto 7. col. 9. vñf. Hac ipsa ratione.

Verum existimat id fieri non posse. Quia in optimo potest Pontifex in his votis grauoribus hoc sibi iudicium teleuare, an expediatur illa communitari, ac subinde ex quo libi

Liber quartus, Caput quinquagesimum tertium.

sibi referuunt, tollunt inferioribus qualiscumq; ea com- mutantia facultas. Nec hoc bonis moribus adueratur, non enim simplicitate interdictum maius bonum, sed prescribit modus illius eligendi loco materie Deo promissa, nempe ex licentia Pontificia. Atque ita docent Suarez lib. 7. de illis: q. 4. a. 3. col. 4. vers. At pars quælibet. Suarez to. 2. derelig. tract. de votis. l. 6. c. 21. n. 17. Atque in dictum tunc referuacionem docent Taberna v. Dispensatio. q. 9. n. 11. Leo- nard. lib. 2. de inf. c. 40. dub. 13. u. 10. 4. fine. Et az. tom. 1. infit. moral. l. 11. c. 18. q. 4.

5 Nec vñ votum ieiunatum potest in aliud referuatum euidenter melius communitari, præter religione. Ut votum peregrinationis Compostellanae nequit, absque Pontificis licentia communitari in Romanam, aut Hierosolymitanam, aut in castitatem. Quia cum Pontificis hanc sibi comutantia facultatem ab omnibus referunt, præcludit inferioribus aditus ad hæc, etiam inter ecclæsias communitanda. Erat docet Suarez cod. c. 21. n. 17. & 18. fine.

6 In votum autem religionis possunt omnia illa communitari. Ut constat ex. Scriptura, de voti, vbi dicitur sic: *Ru. frat. vñi non habetur, qui tempore obsequium in perpetuam noscit religionis obsequiantia communitare. Vbi canit dicitur, in perpetuum religionis obsequiantia, quia non est intelligentiam de voto religiosis quocumque, non enim quadruplicem dicitur perpetua religionis obsequiantia, sed loquitur textus de assumptione Iustus religiosi per professio- nem. Quare hæc communitatio non sit ab homine, sed iure ipso factum omniorum extingui profiliere religionis. Vt latius explicabimus lib. sequenti, tractantes de profes- sionis privilegiis. Ex quo fit posse quidem su pendere vota peregrinationis referata per ingrediam ad experientiam religionis capiendam, sine votu illius emissi, sine abilis illo; at talia vota non extinguant per illam commutationem, aut votum. Quam ob tem tempore notitia sexat ille, aut cum eo dispensetur in voto religione, aut ab eo excusat, cenebit aliud votum referuatum ex equi. Quæ optimè docet Suarez c. 20. n. 18.*

7 An vero votum religionis strictius possit communitari in votum perseverantia in laxiori diximus hoc. l. 4. c. 16.

8 Vtrum etiam vota facta suotem, possint ab aliis illius confundit communitari, diximus c. 4. n. 6. vñque in finem. Et quid de votis internis, diximus ca. 20. n. 40.

9 Refat dubium, an possint communitari potestis ordinaria, vel delegata per privilegia religionis, Bullæ, aut Jubilei, aut alia, vota penalia, quod ponam pecuniariam ex eorum fractione in curiam, quamvis conciderit Pontificis facultatem communitandi illius voti, & remitterit partem illius pœnae pecuniaria debitis, obligando ad partem residuam solvendam. Ut si quis voulire non lufurum, sub pœna excommunicandi decem aureos pauperibus, quoniam inferi & sepe regunt, & id est multorum auctorum debitor ex illa voti violatione. Azot. l. institut. moral. lib. 11. c. 18. q. 1. fine, ait post votum communitari, quod in futurum referunt, in eoque dispensari per dicta privilegia communitandi, aut dispensandi; ictus autem de ei pœnae pœnæ parte, quam a Pontifice ille inffus est solvere. Quare in prioribus illis verbis videtur sentire non posse communitari pœnam pecuniariam ex illius voti fractione debitis. Arque hoc explicet tenet Suarez lib. 3. cons. tit. de vot. in priori edit. toto cons. 35. in posteriori, tota consil. 32. Graffis 1. par. decis. lib. 2. c. 28. n. 5. Sayro in lat. regia. lib. 6. c. 12. n. 20. vers. Præter hoc, in fine. Probata Suarez, quod haec pœniae exilio voti communitationem inducere. At aliud est communitare votum, & communitare pœnam ex illius fractione debitis; & id est pœna ab aliis autoris. Insuper, quia hanc pœnam non produxit votum, sed eius violatio.

10 Sed dico primò, pœnam pecuniariam, & quamcumque aliam debitam ex fractione voti pœnalis, & elemosynam quoque debitam voto ab solo violato, possit remitti per potestatem ordinariam, aut delegata dispensandi votis, & communitari per potestatem ordinariam, aut delegatam communitandi vota, qualis conceditur per priu-

legia religionis, bullam aut iubileum. Exemplum prioris partis sit, vt si quis voulire non lufurum, sub pœna dandi pauperibus pro qualibet vice decem aureos, & debet ceterum auferre, eo quod decies regerit ludendo. Exemplum posterioris, vt si quis voulire daturum qualibet menibus, & sic debet ex voto illo absoluto violato, certum aurorum. Dicimus ergo non tam un posse communitare, & dispensatione, tollit trunque vorum quod obligacionem furorum, sed erit quod illam præteriunt soluenda illius pœnæ obligacionem. Quia tota illa obligatio soluta est pecunias illas in vitro que eveniunt, est ex voto, quod ab initio obligavit ad illas, aut ab absurde, aut egenitatem, & ea conditione. Ergo potestis dispensandi in eo voto extendit se ad pecunias iam debitas, vel in posterum debendas; & similiter de potestate communitandi. Erat fiducia laici probans l. 8. de matrim. disp. 13. n. 14. & Suarez docet idem to. 2. derelig. tract. at de vot. l. 6. c. 20. n. 19.

Secundò dico, non obstat hinc potestati, Pontificis communitili commutatis partem pœnae, immixtum realiter partem soluerit. Quia adhuc manet reliqua pœna pars ex solo voto debitis; nec enim Pontifex nouam illius praepceptum impolit, & ita non solvens non erit reus precepti Pontifici violati, sed solus voti, quo ad eam tenetur, sed solum illam partem pœnae non communitant. Ergo per potestatem ordinariam, aut delegatam dispensandi in votis, aut illa communitandi, potest illa tolli dispensando, ut permittat. Et ita tenui eodem loco. Et docet Suarez cod. c. 20. n. 10. In modo, cum solus Deus, cui votū factum est, sit creditor illius elemosynæ, potest ea communitari propria voulentis auctoritate in eam cedenter Deo gratiationem. Iuxta ea, que diximus c. 41. n. 8. vbi probamus votu huiusmodi posse ita communitari.

Tertiò dico, Pontifice concedente litigant facultas confessori, communitandi votum, selfa illa obligacione soluenda partis pecunia iam debita, nequit confessor ille eam communitare, non quidem, eo quod illa pœnitentia à Pontifice impolita, aut quia non debeatur ex voto, sed quia potestis sunt limitata. Et ita renueodem loco. Et docet Suarez cod. c. 20. n. 18.

Quarto dico, peccatum communitatione, aut dispensatione voti pœnalis aut absoluoi ergo elemosynæ, non extendit communitationem, aut dispensationem, ad elemosynam illam iam debitam, sed oportere ea petere quoque circum tam debitam. Quamvis enim in dispensatione, aut communitatione votu personalis, non requiratur explicare materialia omissem, & similiter in voto reali, ut integræ confundant dispensatio & communitatio, quando fractio voti nullum implendet obligationis quod mactriam omissem onus reliquit, utpote quicquid in honorem temporis, & vñ voti illius; at fecit eis, quando materia omissem adhuc obligat. Quia vñ votum absolute propositum de facienda quotidie elemosynæ, aut non lucendo sub talis pena, solum apprehenditur, vñ votus obligans in futurum; quare illa vota communitantur, quod vitamque partem, neque pœnam, praeterit, & furorum, oportere a diuinitate proponi. Et ita tenui eadem disp. 13. n. 14. Et docet Suarez cod. c. 20. n. 21.

Vitimus dico, quamvis raccetur communitatio illa facta à Pontifice, valere dispensationem, & communitationem voti dñli, quod propositum quod pœnitentia & futura. Quod ad hæc non referunt illa circumstantia, potest enim illi priori communitatione credens, ita e habere, ac illam non imperat. Ita docet Suarez cod. c. 20. n. 21.

Posterior difficultas est, de ieiunatione petita ad communitandum. Quia in rea est regula. Eadem profusa subiectio exigitur in iis, quorum vota communitanda sunt, quæ exiguntur, ut in votis pœnali. Quare illi soli, cum quibus prælati possunt dispensare in votis, possunt ea communitare. Quia cum veterque actus sit eiusdem in ieiunationis spiritualis in vitro que foro, eadem subiectio non possit. Quod vnuis fatentur. Qui autem respectu dispensationis cedentur subdit, & prælatorum

secularium & regularium, satis diximus c. 27. à n. 23. ad 28.
& c. 29. à n. 2. vñque ad 22.
An vero possunt prelati commutare vota subditis no-
lentibus & iniuitis, dixi c. 24. n. 27.

CAP V T LIII.

De extensione facultatis delegatae commutandi vota, ad dispensandum, vel è contra, & ea
commutandi vota, aut in eis dispensandi ad
iuramenta soli Deo praefita, siue sola sunt, siue
coniunctavotis eiusdem rei; & tam ad præter-
ita, quam ad futura.

S V M M A R I V M.

Quæ questiones disputatione sint, n. 1.

An potest commutandi vota, aut iuramenta extendatur ad dispen-
sandum in eis, quando est delegata, n. 2.

Alio contra delegata dispensandi in eis potest extendatur ad ea com-
mutanda? Referetur quidam intentio, n. 3.

Explicatur sententia Authoris, & solvitur contraria, n. 4.

An votum extendatur ad partim dispensandum in eis, & partim com-
mutandum, n. 5.

Potest n. 5. inveniens alia summaria.

Hac tenus de ordinaria commutandi vota potestare legimus; iam est agendum de delegata, qualis com-
mutetur per bullam & iubilem & privilegia religionis,
& alia similia. Atque in hoc tractamus in genere que-
dam communia triplici iuri, privilegio, & cucumque simili: in sequenti autem tractabitur specialiter de singulis
eorum. Quadruplex est dispensanda quæstio. Prima, de ex-
tensione facultatis commutandi dispensandum, vel è
contra. Secunda, de extensione facultatis delegatae ad vota,
ad iuramenta Deo praefita. Tertia, de extensione eius-
dem vota iuramenta coniuncta. Ultima, de extensione
eius vota emissa & in posterum emitenda.

Questio I. An delegata commutandi vota faculta-
tes extendantur ad dispensandum in eis, & è contra delegata
dispensandi ad commutandum. Hac in re constat in
inter virtusque sententia Doctores, delegatae commuta-
facultatem, nullatenus extendit ad dispensandum. Quia
cum commutare vota sit multò minus quam in eis dispen-
sare, ex concessione minoris privilegii, nequit maioris
concessio deduci.

At difficultas est, an concessa facultas delegata ad
dispensandum in votis, extendatur ad ea commutanda. Duplex est sententia. Prior ait extendi. Huius auctores
& rationes restitut. 1.8. de matri. disp. 2. n. 14. & vñtraibi alle-
gatos, eam tenent Sayro in clavis regia, l. 6. c. 12. n. 15. & t. 1. n.
n. 116. vñque ad 119. Leonard. l. 2. de iust. c. 40. dub. 11. num. 9. 4.
Suarez. to. 2. de relig. trax. devot. 1. 6. c. 12. à n. 10. vñque infi-
nem, vbi certam videt sibi hanc sententiam. Et proba
explicando amplius eius fundamenta. Quia cui licet
quodlibet, quoque minus. Reg. Cui licet, ss. dereg-
iuri, in 6. quæ vera est secundum omnes, quando minus
continetur in maiori, tamquam pars in suo toto, vel tam-
quam species in suo genere. At commutatio continetur
in dispensatione tamquam pars in suo toto. Quia dispen-
satio remittit omnino vinculum voti, commutatio autem
remittit partim, nempe, vt non impleurat in materia pro-
missa, sed in alia equali. Secundò, qui commissarius ad
totum debitum remittendum, non excedet sua potesta-
tis limites, immo fidelius agerem commutantis, si illud
in aliam rem equaliter commutare. Cum ergo per dispen-
sandi potestate commutatur facultas totius voti re-
mittendi, non excedet delegatus limites sua potestatis,
sed fidelius ager Dei negotium, commutando illud in rem
æquæ gratam Deo. Et confirmatur, quia potens remittere
totum debitum, potest partem eius. At potens dispensa-
re ex privilegio, potest remittere totum voti debitum.
Ergo & poterit partem, nempe, vt id in alia specie æqua-

li solvatur, quod est commutare. Tandem, quia in com-
mutatione duo continetur. Alterum est, ablato vinculo à
priori materia; & hoc non repugnat potestate dispensan-
di, immo illa efficit. Alterum vero est, transferre in ma-
teriam æqualem; & ad hoc sat est prudens arbitrium in-
dicans æqualem cum acceptatione illius, cui votum
commutatur. Ergo hæc commutatio non excedit limites
delegatae dispensandi potestatis. Et hoc est satis probabilis.

Posterior sententia negat extendi. Hæc tamquam pro-
batiorem amplexus sum ea disp. 2. n. 15. vbi retulit eius
rationes, & solvi contrarias, & auctores eius reculi. Et pre-
ter auctores ibi relatios, tenent Sorbus in compendio privileg.
Meditacione p. Votum in annotationib. suis, notabilis 4. Azor-
to. 1. inst. moral. lib. 11. c. 10. q. 4. & ca. 18. q. 7. Beta in suis
reflexis p. casu 9. in ordine, qui est primus expositio in con-
gregatione habita feria 2. die 29. Maij, habetur fol. 81. in 3. nota-
bilis. Et probat denio corroborando rationes ibi addu-
ctas, & addendo alias, quibus contraria soluta manebunt.
Probatur primo, quia etiæ in commutatione repe-
riatur aliquals dispensatio, catamen vel de improppria
& secundum quid. Ut facetur ipse Suarez, relatione pre-
dicta. Idque suaderet, quia valet absque legitima causa. Ut
ex ipso probauimus, scilicet c. 17. n. 7. Cum tam dispen-
satio, siue totalis, siue partialis in vota facta ab legitima
causa sit irrita. Ut probauimus, scilicet c. 14. n. 3. & id est de
mente fere omnium. Ergo nequam continetur in
dispensatione, tamquam eius pars. Sicut pars hominis pi-
ctæ, est secundum quid dicatur pars hominis, sicut homo-
pictus dicitur secundum quid homo, non tamen absolu-
tè continetur sub partibus hominis, sicut nec homopictus
sub homine. Ergo non habet locum in regula. Cui licet
quod plus sit, licet quod minus sit. Quippe ea pe-
nitentia vñrum contineri in alio, tamquam partem in suo toto.
Secundum probatur, quia isto dispensatio sit pars com-
mutatio, non procedit dicta regula. Quia vt potens, quod
plus est, seu remittere totum debitum, possit quod minus
est, seu remittere partem debiti, exigunt ut prior potestas
sit omnino absoluta, aut si cum limitatione aliqua, repe-
riatur quoque eadem limitatio in illo minori, seu in ea
partiali remissione. Quid exemplo hoc manifestatur,
si quis committat economo, vt liberè possit debitum ali-
quod remittere, aut inuenta tali creditoris paupertate,
non dubium est, quin in priori casu possit partem illius li-
berè remittere, ac possit etiam illud commutare, vbi est
partialis quodam remissio, permittendo solutionem in
alia specie. Nec etiam dubium est, quin in posteriori, in
quo data est libera remissio facultas, sed cum illa limi-
tatione talis paupertatis creditoris, possit inuenta ea pa-
upertate, vñrum que facere, atque in vñro que cuenteret
fidelius & vñrlius tem domini. Si si non inuenta ea pa-
upertate, remittere partem debiti, aut illud in rem æqua-
lem commutaret, excedere limites sua potestatis, nec
actus valeret; nec inuaret ea regula. Cui licet quod plus
est, licet quod minus sit; quia quod plus est non licetab-
solutio, sed cum moderatione; quod minus est, abque
illa vñspurit, & ita id minus nullatenus concubatur in
eo majori; & consequenter hic non egit fidelius tem do-
mini, sed in fideliter, commutans siue debitum pro alio,
abque eius mandato. Hoc ergo contingit in potestate
dispensandi in vota delegata alio; non enim censetur
commisari, vt liberè commisari illa vñrat, nec potest sic
committi, sed censetur commissaria existenti causa sufficien-
tiæ ad dispensandum; ac perinde est, ac si prælatus commis-
tens diceret, existenti causa iusta dispensatio, quare non du-
bito existenti ea causa sufficientiæ ad eam totalem voti re-
missionem, dispensando in illo, posse quoque merè com-
mutari votum à commissario illo; & tunc habebit lo-
cum regula. Cui licet quod plus est, licet quod minus;
& potest totum remittere, potest & partem. At cum de-
ficit ea sufficiens dispensandi causa, nequibit commuta-
re, quod minus est, viroto quod in ea dispensandi potes-
tate non clauditur. Atque hinc manent soluta omnes
contrarie rationes. Tertiū probatur, quia privilegia qua-
tamvis

tumvis favorabilia, non sunt extendenda ultra verborum
proprietatem. Vi recte facetus ipse Suarez, ed. lib. 6. cap.
19. n. 8. Ergo quantumvis potestas dispensandi si fauor-
abilis, non est extendenda ad communionem puram,
qua nec in communi loquendi modo, nec seruata ver-
borum proprietate, clauditur sub dispensatione. Tan-
dem, quia quando argumentum à maiori ad minus valet
affirmative, eo quod in vñro, cedem sit ratio; valet quoque
negatione, minori ad maius. Ut facitur Petrus
potest dare decem aereos, ergo & quinque; valet, non
potest quinque, ergo nec decem. At à negatione potestatis
commutandi non valet ad negationem potestatis
dispensandi. Ergo, nec valet alii manere a potestate dispe-
nsandi ad potestatem in commutandi. Probatur minor. Quia
sicut auctoriter potestas commutandi vota, non eo ipso
cesseretur ablastra potestas dispensandi. Ut optimè probat
Nauarr. §. In Lenitico, notabilis 27. n. 1. & seqq. Respondeat
Suarez, ed. 1.6. c. 12. n. 16. negando hoc; quia suspenitus ab
inferiori actu, censetur etiam suspensus à superiori, si cum
inferiori necessariam connexionem habeat, vel illam in-
cludat. Ut suspenitus à diaconatu censetur quoque à fac-
ticio. Sed respondeat commutacionem nou habete ne-
cessariam connexionem cum dispensatione. Quod con-
stat, quia nec ex iure naturæ est ea connexione, nec ex iure
aliquo Ecclesiastico habetur; immo possunt optimè sepa-
rari. Nil enim repugnat, si prælatus concedat facultatem
dispensandi, quodcausa legitima adest, & denegat com-
mutandi, siue adire ea legitima dispensandi causa, siue ea
deficit. Et proinde haec potestates nullam necessariam
connexionem habent.

Secunda sententia aut facultatem delegatam ad dispe-
nsationem, vel commutationem votorum, extendi ad dispe-
nsationem & cōmutationem iuramentorum, quæ soli
Deo sunt. Potissimum huius ratio est, quod vinculum voti
& iuramenti huiusmodi aequaliter vinculum ordinatur
ad solum Deum eiusq; honorem. Deusq; solus sit eius
obligationis creditor, habentq; cūdēm dispensationis
& cōmutationis modum, cūdēmq; finem & cādēm ratio-
nem & connexionē. Attento talium concessionū fine,
& considerata communis fidelium existimatione, quitan-
quam vota reputant huiusmodi iuramenta. Et declaratur
amplius, quia in eis privilegiis concedunt facultas tem-
tendi, aut cōmutandi obligationem ex virtute religionis
soli Deo tanquam creditum acquisitam & solum specta-
tur, an etiam homini ius comparatum sit, vt contingat
iuramentum non Deo præfatis, sed homini. At tam voti,
quā iuramento soli Deo præfatis obligatio soli Deo ac-
quitetur. Ergo facultas circa vota extenditur ad iuramen-
ta huiusmodi. Hanc amplius probans & reciens rationē
aliorum, tenui ea disp. 2. n. 18. vbi auctores eius reculi, &
solvi contraria argumenta n. 26. & ultra auctores ibi rela-
tos, tenent Aragon. 2. 2. q. 8. 9. q. 9. quatuor columnas ante finem,
ver. Dico que, to. & q. 8. 8. a. 12. col. 6. dicitur Suarez, ed. lib.
6. c. 1. n. 6. vñque ad 13. vbi latissime id probat. Scyren clau-
dicantur, v. Votum in his annotationibus, notabilis 5.

S V M M A R I V M.

An potestas delegata per bullam, aut iubilem, aut privilegia religio-
nis, aut acquisita alia, ad commutacionem & dispensationem votorum,
extendatur ad idem circu iuramenta, oīs Dei facta. Referetur
duplex sententia, Authoris, n. 2.

Explicatur sententia Authoris, n. 2.

Quid si iuramenta illa nullam includant promissionem, n. 9.

Quid si iuramenta est ad iuramenta soli Dei facta, an extendatur ad
vota, quamvis ea iuramenta nullam contineant promissionem,
num. 10.

Quid si ea facultas est generaliter ad iuramenta sine praesudicio tertij,

num. 11.

An ea facultas delegata commutandi vota, aut in eis dispensandi, ex-
tendatur ad iuramenta ad eis, contractua, in quæ est turpitudine ex
parte creditoris, vt quando est metu exponit, aut sciamens iuramenta
Referetur quidam intentio, n. 12.

Explicatur sententia Authoris, n. 12.

An ex iuramento ad hoc, quando est expressa facultas circa vota iurame-
nta, num. 14.

An hoc extendatur, quando privilegium est commutandi, aut re-
laxandi iuramenta sine praesudicio tertij, n. 15.

Potest n. 15. habens alia summaria.

Questio II. An delegata potestas circa vota com-
mutanda, qualis conceditur per privilegia religionis, bul-
lam & iubilem, aut circolorum dispensationem, exten-
datur ad commutacionem iuramentorum soli Dei fa-

citorum, acceorū relaxationem. De hac questione egi-
lib. 8. de matrim. disp. 1. à nu. 16. vbi tres sententias reculi.
Puma negat extendi. Dicitur, quod iuramenta hæc con-
tineant duplex vinculum, alterum promissionis factum Deo,
qua nec in communi loquendi modo, nec seruata ver-
borum proprieta, clauditur sub dispensatione. Tan-
dem, quia quando argumentum à maiori ad minus valet
affirmative, eo quod in vñro, cedem sit ratio; valet quoque
negatione, minori ad maius. Ut facitur Petrus
potest dare decem aereos, ergo & quinque; valet, non
potest quinque, ergo nec decem. At à negatione potestatis
commutandi non valet ad negationem potestatis
dispensandi. Et ultra eos tenent Azor rom. 1.
inst. moral. lib. 11. c. 10. q. 2. Petrus de Ledesma 2. tom. Summa,
trax. 11. c. 4. difficult. 4. Leonardus 1.2. de iust. c. 42. dub. 12. n. 60.
fine & n. 6. vñq. Quod est dicte probabilem Suarez, ed. 2. de
relig. trax. vñ. lib. 6. c. 14. n. 5. & vero est probabile.

Secunda sententia aut iuramentum per se habet, & fine
voto, eam facultatem non extendi ad iuramentum; secus
si prius emiso voto statim, vel ex tempore internallo o-
mitatur de eadem re iuramentum. Huius auctores refert
quodam tacito nomine Azor n. preced. relatus. Et quod
provis partem, in qua concordant cum precedentis sen-
tentia, docuerunt a argumentis illis. Quod posterior
autem, quia rite iuramentum est accessorium voto, & id
eo celia ablatu voto, quod per dispensationem, aut com-
mutationem, virtutis illius prærogativi aucteris potest.

Tertia sententia aut facultatem delegatam ad dispe-
nsationem, vel commutationem votorum, extendi ad dispe-
nsationem & cōmutationem iuramentorum, quæ soli
Deo sunt. Potissimum huius ratio est, quod vinculum voti
& iuramenti huiusmodi aequaliter vinculum ordinatur
ad solum Deum eiusq; honorem. Deusq; solus sit eius
obligationis creditor, habentq; cūdēm dispensationis
& cōmutationis modum, cūdēmq; finem & cādēm ratio-
nem & connexionē. Attento talium concessionū fine,
& considerata communis fidelium existimatione, quitan-
quam vota reputant huiusmodi iuramenta. Et declaratur
amplius, quia in eis privilegiis concedunt facultas tem-
tendi, aut cōmutandi obligationem ex virtute religionis
soli Deo tanquam creditum acquisitam & solum specta-
tur, an etiam homini ius comparatum sit, vt contingat
iuramentum non Deo præfatis, sed homini. At tam voti,
quā iuramento soli Deo præfatis obligatio soli Deo ac-
quitetur. Ergo facultas circa vota extenditur ad iuramen-
ta huiusmodi. Hanc amplius probans & reciens rationē
aliorum, tenui ea disp. 2. n. 18. vbi auctores eius reculi, &
solvi contraria argumenta n. 26. & ultra auctores ibi rela-
tos, tenent Aragon. 2. 2. q. 8. 9. q. 9. quatuor columnas ante finem,
ver. Dico que, to. & q. 8. 8. a. 12. col. 6. dicitur Suarez, ed. lib.
6. c. 1. n. 6. vñque ad 13. vbi latissime id probat. Scyren clau-
dicantur, v. Votum in his annotationibus, notabilis 5.

Atque hoc sententia habet verum, quamvis iuramen-
tum non habeat inclusum promissionem, sed abque ea
Deo fit. Quia quanto documque soli Deo fiat, repu-
tatur ranguam vñrum, cum soli Deo obligatio ex illo qua-
titat ex virtute religionis. Et ita militant rationes n. pre-
cedentibus tradita. Et ita docent Suarez, ed. 14. n. 11. Lind.
Lopez 1. part. in iuratory conscientie, vñb. de clauibus, 9. col.
5. ver. Ad pardum denique; quamvis faciem iuramentis in-
cludentibus promissione tenet contra nostram, sequens
primitam sententiam.

Et è contra potestas delegata circa dispensationem &
commutationem iuramentorum, quæ soli Deo sunt, ex-
tenditur ad dispensationem & cōmutationem votorum,
Quia hoc èque probant rationes n. 8. traditæ. Et ita tenui
cadem disp. 2. n. 19. & tenet Suarez, ed. 14. n. 14. Quod est
verum, etiæ iuramenta illa nullam includant promissio-
nem, iuxta dicta n. precedentem.

Immò, idem est dicendum, si generaliter concedatur
facultas ad iuramenta sine praesudicio tertij; talis enim
facultas extendetur etiam ad vota. Quia per iuramenta
huiusmodi, potissimum intelliguntur illa, quæ in solum
Dei honorem, vel de aliquo virtutis actu sunt. Atque
respectu Dei nullum est praedictum, quando ex causa
relaxantur, aut commutantur auctoritate legitima. Cum
ergo

ergo iuramenta hec voti naturam induant, facultas ad hec extenderit ad vota. Iuxta dicta non precedent. Et docet Suarez. cod. n. 14.

12. Atque aliqui extendunt, ut ea facultas delegata ad vota, extendatur ad iuramenta adiecta contractui, in quo est turpitudine & iniustitia in creditore; ut ad iuramentum factum hominis solvendi vissatis, aut extortum meru. Quod per hec iuramenta nullarum hominum illi, cui sunt, usaque situr, sed sibi Deo, & proinde voti rationem induant, non aliter, quam si sibi Deo iuramentum fieret. Ita docent Barth. & Ledesma. summa sacramentorum, tract. de matrimonio, dub. 2.3.23. conclusione. Manuel 1. tom. summa. in 2 edit. 23.1.8. & 189. n. 9. & c. 24. n. 4.

13. At contrarium est tenendum. Quia et si per illa nullum homini, cui sunt, usque comparetur, at cum non sicut iniustitia pietatis, nec Deo, nullam votationem induant, sed merita promissionis humanae; arre proinde nomine votorum non solent claudi. Et ita tenui i. de matrim. disp. 32. n. 17. & docet Suarez. cod. c. 14. n. 13. & tom. 2. de religione, tract. de iuramento, l. 2. c. 4. n. 13.

14. Addit Suarez. in hoc posteriori loco, nec priuilegium ad vota iurata, quale est in nostra Soc. Iesu, extendit ad huiusmodi iuramenta communanda. Quia haec iuramenta nullam voti rationem habent. Quod enim fecerit sum ead. disp. 32. n. 17. Quod nonnullam difficultatem haberet propter verba eius priuilegi, quod concessus Greg. XIII. in quadam sua bulla extendens priuilegium communandi vota concessum illi a Paulo III. his verbis: *Insuper faciat alias presbyteria Societas predicta a sede apostolica confessam, communandi vota, etiam ad iurata, dummodo commutatio bussimodis in alterius preiudicium non patet, et extendimus. At sequenti decimis concessum iuramenti abiecti tertii preiudicio, posse huiusmodi iuramenta communandi.* Ecce ita probabilitas potest hoc sustinere, probabilitas tamen credo non claudi in eo priuilegio. Quia cum dicat, *Vota iurata, videtur logi de votis, que iuramento solent confirmari;* ut iuramento votum confirmatione sunt que iuritu pietatis, & sibi Deo sunt. Insuper, cum ea limitatio, dummodo communatio bussimodis in alterius preiudicium non fiat, addatur votis iuratis, cadit tam in vota, quam in iuramento. Et ita sensus est, ut per votum, vel iuramentum Deo facta in favorem tertii, non sit ius aliquid illi tertio acquisitus per eius acceptationem.

15. Si tamen priuilegium concederet communationem, aut relationem iuramentorum, absque tertii preiudicio, posset utique iuramenta haec vixit illius relaxari, aut communari. Quia neque censeri possit, cum praedictio tertii, cum homini per ea ius acquisitionis non fuerit, & iniuriam inferat ex gendo, & non revertitur. Et ita renuit ad. disp. 32. n. 17. & docent Petrus de Ledesma de matrim. q. 47. a. 3. dub. 3. quod mons. circa 3. argumentum, §. Sed ab aliis ad iurandum. Suarez. cod. l. 2. c. 41. n. 15. Leonard. l. 2. in l. 2. dub. 12. n. 63. fine.

SUMMARIUM.

Quando priuilegium est ad votorum iuratorum communationem, aut dispensationem, extendatur ad iuramenta quomodo cum que facta sunt Deo, n. 16.

An potestis delegata ad vota, vel experimento de iuramento, extendatur ad utrumque vinculum, sicut concurrens? Refertur triplex sententia. l. 2. n. 17. & 18. & 19.

Explicativa sententia Auctoris. n. 20.

Quid si facultas sit circa iuramenta, n. 21?

Quid si priuilegium sit limitatum ad communum votum communandum, aut in eius dispensandum, aut extendatur ad utrumque vinculum, n. 22.

Pot. n. 2. immixta summaria quae desiderantur.

16. **Q**VESTIO III. An facultas delegata ad communationem, aut dispensationem votorum, extendatur ad vota coniuncta iuramento. Et quidem, quando priuilegium est ad vota iurata, quale est in Societate Iesu ad ea communata (ut retulimus n. 14.) non dubium est, quin possit communari vota iuramento firmata, sive iuramentum accedit accessoriis voto, sive sit etiam principale, & quasi

concomitans, eo modo, quem n. 18. explicabimus. Quia priuilegium loquitur indistincte, & nulla ratio cogit ad illud limitandum.

17

Punctus autem difficultatis eo pertinet, quando sola votorum in priuilegio mentio sicuti contingit in priuilegio bullae cruciate & iubilei, quod vota coniuncta iuramento facilius indulget. Triplex est sententia. Prima negat facultatem illam extendi ad votum & iuramentum simul concurrentia. Quia eocurunt duo vincula expressa, quae aperte maiora sunt unico espresso. Alia fundantur, & Doctores huius sententie recul. 1. de matrim. disp. 2. n. 21. Et ultra illas, tenent Azor. 1. instit. moral. l. 11. c. 10. q. 2 & c. 18. q. 16. & c. 19. q. 19. Sorbas in compendio priuileg. Mendicantium, p. Absolutione, 2. quod secularis, in resolutionibus quae ibi ponit, in conclus. 3. & 7. Potum, in suis annotationibus, potabilis. Leonard. l. 2. de iur. 2. 40. dub. 11. n. 9. fine. Sayre in clausa regia, l. 1. c. 8. n. 9. vers. Dixi abuso priuilegio.

Secunda sententia sic distinguunt. Si iuramentum preficit ad voti emisi confirmationem, tunc priuilegium communicationis & dispensationis circa vota, extendetur ad ea sic iuramentum munera. Si vero non praefuerit in voti confirmationen, sed independenter ab illo, & tantum concomitante, tunc priuilegium erga votum non extendetur ad votum & iuramentum simul concurrentia. Ut si quipiam prout votum iuratum, & postea iuratum illud, non quod votum confidemus, sed vel eius immemor, vel omnino independenter ab illo. Hanc sequuntur sum eadē disp. 2. n. 21. & priorem partem tenet. *Manuel additionibus ad bullam cruciatam, §. 9. n. 11.* Et ratio illius partis est, quod tunc iuramentum nulla peculiari dispensatione, aut commutatione indiget, sed cum sit voto accessorum, sola voti dispensatione, aut communicatione, extinguitur, tamquam extinto principali. In posteriori autem parte corcordat haec sententia cum precedent. Et ratio est, quia cum sint duo vincula aduersaria speciei, nec vnuam penderat ab alio, ut sic illi sublato cellet, fortiora iure vno solo, quod eis priuilegia concedunt.

Tertia sententia sustinet in utroque eventu posse per illam facultatem ad vota, idem effici circa iuramentum & votum concurrentia. Hanc retenet Suarez. to. 2. dilig. tract. de vot. l. 6. c. 14. a. n. 19. v. sive in fine. Et eadem non ita distinetur, sed indistincte loquens, quando utrumque vinculum concurrat, tener Emmanuel 84 in summa, v. Votum, vbi de voti iuratione, n. 16. Probatur autem Suarez, quia et si iuramentum sit voto coniunctum, non efficit, ut votum maneat reseruatum, nec vnuam iuramento firmatum, loquendo per se, sed tantum eadem materia manet subiecta obligationi iuramenti, nec est, cur vnuum possit impetrare vnuum poteſtatis erga alium. Ergo ea coniunctio non impedit, quin illa facultate possit tolli, nunc vnuam, nunc aliam, si quidem si alterum est fieri, possit per illam tolli. Secundo, quia habens delegatam communandi vota potestatem, aut in eis dispensandi, potest non temel dimitaxat, sed sibi cum eadem persona dispensare, vel communare, circa obligacionem religione erga Deum per vota, vel iuramenta sibi Deo praefixa. Ergo postquam delegatus concessit dispensationem, aut communicationem voti, potest tandem concedere circa iuramentum; & eadem ratione potest simili tollere utrumque, quia duas dispensationes simul concedendo. Tertio, quia et si sunt duo vincula diuersa specie, at in ordine ad dispensationem & communicationem, reputatur quasi vnuam & idem, & si eidem ratione, nec vnuam addit alter nouam gravitatem intenfantur, sed solam extensum, id est, plura vincula. Quarto probat, quia etiam latissim probabilitate ait dici posse, sublato vno tolli indistincte aliud vinculum, absque nova dispensatione, aut communicatione. Sicut n. precedentem contingit diximus, quando iuramentum est accessoriis voto. Quia per dispensationem, vel communicationem vnuum tollitur materia illa, super quam alterum vinculum cadit, & declaratur placere Deo, ut illa non implatur. Ergo per materiam ablationem cessat indistincte alterum. Nec valet si dicas, ex vi dispensationis,

sationis, aut communationis voti, solum intelligi illam materiam non placere Deo, aut cessare, in ordine ad tale voti vinculum, non vero in ordine ad aliud iuramentum vinculum. Non (inquam) valer, quia causa & ratio illius remissionis non est respectiva in ordine ad hoc, vel ad illud vinculum, sed fundatur simpliciter & absolute in conditionibus & circumstantijs materie secundum le, hic & nunc spectatis. Ut constat ex D. Thoma 2.2.q. 88.4.10. Tandem, quia res moraliter & practice spectando, patrum referat obligationem vim in ordine ad Deum, sive uno modo, sive altero, iuramentum fiat, nec est minor obligatio, ut ruris modo fiat. Et ait Suarez. n. 19. aliquis Neotericos doctos haec sententiam teneat. Et Leonardi viri n. 17. relatus est, dicit non esse improbatum.

20. Verum existim secundam sententiam esse probabilem, hanc tamen tertiam esse etiam valde probabilem & tutam. Ducor, quod quando duo concurrenti impedimenta, probabilitas sententia habet esse virum que in eadem dispensatione narrandum, & valeat; & ideo si alterum efficit ex iis, in quibus potest Episcopus, alterum autem in quo Pontifex solus, ne quiret Episcopus in altero dispensare, propter concomitantiam alterius simili narrandi, & tollendi. Ut latissime ex multis probauit lib. 8. de matrim. disp. 23. n. 2. Atque ideo, et si possit illi delegatus virtute eius facultatis auctoriter quodcum ex his vinculis per se stans, neutrum tamen poterit, quando concurrit utrumque. At quia ea disputat, nam i. diximus esse probablem, idque tenete multos ibi relativos, vnuus dispensatione vinculi non impedit per coniunctionem alterius, ideo est satis probabilis haec tercia sententia, & nil referte utrumvis ex illis procedat, & an inter alterum accessorum, an utrumque principale. Ut sustinet illa tercia sententia.

21. Atque idem proflus dicendum est, si facultas illa sit ad iuramenta Deo facta, nullam votum faciendo mentionem, similiter enim extendetur ad vota de eadem materia, concurrentia cum illis iuramentis. Sicut quando est ad vota, diximus extendi ad iuramenta. Quia eadem militat ratio. Ut in simili diximus n. 10. Tandem si facultas efficit limitata ad vnicum votum, Suarez. n. 14. n. 10. vlt. dicit esse probabile non tolli potest iuramentum eidem concomitante adjunctum, sed tunc quando accessorie, at et sique probabile, potest etiam tolli, et si non accessorie, sed concomitante & principale sit. Quia est probabile tolli etiam tunc iuramentum inde recte solato voto. Ut probatur lib. n. 19. & propter rationem, in fine tradidit. Et placet utique; dummodo iuxta nostram sententiam dicamus probabilis esse non posse, quando iuramentum non est accessorum. Atque idem proflus est dicendum, si facultas illa esset ad vnicum iuramentum sibi Deo factum, nulla voti facta mentione. Ut constat ex dictis n. preced.

SUMMARIUM.

Quando concessio dispensandi, aut communandi voti est perpetua, extendetur non tantum ad emissa ante eam potestis delegationem, sed etiam ad emissa in posterum, n. 21.

Quando est temporis, ut per bullam & iubileum, extendetur ad vota emissa potest concessionem Romae factam, nunc tamen publicationem illius, n. 24.

An potestis hoc extendatur ad communata vota emissa potest illius promulgationem? Refertur quod opinio, n. 25.

Explicativa sententia Auctoris, n. 26.

Quid si efficit potestis dispensandi? Refertur opinio, n. 27.

Explicativa sententia Auctoris, n. 28.

Rufus circa facultatem dispensandi in votis, quidam 27

sentient eam fringendam ad vota ante eam. Sic tradidit Manuel in bullam cruciatam, §. 9. n. 116. & Lud. Lopez n. precedens relatus. Idem Suarez relatus n. preced.

Ceterum nullam differentiam rationem inuenio; & 28

ideo dicendum est, eam quoque ad vota futura extendi. Quia rationes tradidit n. 16. ad id probandum in potestate communatis, procedunt ex quae in potestate dispensandi. Atque ita docent Suarez relatus n. 26. Enrique lib. 7. de indulgentia, §. 30. n. 5.

Secundum etiam est certum, quando priuilegia sunt tem-

Summa Th. Sanchez Pars II.